

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
ZEMĚDĚLSKÁ FAKULTA

Studijní program: B4131 Zemědělství
Studijní obor: Trvale udržitelné systémy hospodaření v krajině
Katedra: Katedra rostlinné výroby a agroekologie
Vedoucí katedry: prof. Ing. Vladislav Čurn, Ph.D.

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Limity ekologického hospodaření na orné půdě – zkušenosti ekologických farmářů

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Petr Konvalina, Ph.D.

Autor: Miroslav Masner

České Budějovice, duben 2011

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Miroslav MASNER**
Osobní číslo: **Z08538**
Studijní program: **B4131 Zemědělství**
Studijní obor: **Trvale udržitelné systémy hospodaření v krajině**
Název tématu: **Limity ekologického hospodaření na orné půdě v ČR - zkušenosti ekologických**
Zadávací katedra: **Katedra rostlinné výroby a agroekologie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl práce: Vyhodnocení limitů ekologického hospodaření na orné půdě, daných legislativou a shrnutí zkušeností ekologických farmářů s jejich praktickou aplikací.

- 1) Úvod - úvod do problematiky.
- 2) Literární přehled - ekologické zemědělství, legislativa, zásady pěstování rostlin v ekologickém zemědělství.
- 3) Metodický postup - studium doporučené literatury a zpracování rešerše, analýza právních předpisů ve vztahu k pěstování rostlin v ekologickém zemědělství, vypracování dotazníku pro rozhovory s farmáři, vyhodnocení rozhovorů.
- 4) Výsledková část - Zhodnocení skutečností vyplývajících z legislativy a zkušenosti farmářů s nimi při praktické aplikaci během pěstování rostlin dle zásad ekologického zemědělství.
- 5) Diskuze - Srovnání navržených aplikací s údaji v odborné literatuře.
- 6) Závěr - Závěrečné shrnutí limitů ekologického hospodaření vycházejících z platné legislativy.
- 7) Seznam citované literatury.

Rozsah grafických prací: **5 stran**
Rozsah pracovní zprávy: **30 - 40 stran**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

Šarapatka, B., Urban, J. a kol. (2006): Ekologické zemědělství v praxi, PRO-BIO, 502 s.

Konvalina, P., Moudrý, J. jr., Kalinová, J., Moudrý, J. (2007): Pěstování rostlin v ekologickém zemědělství (skriptum). JU ZF v Č. Budějovicích, 118 s., ISBN: 978-80-7394-031-7

Moudrý, J. jr., Moudrý, J., Cudlínová, E., Hartl., W., Kromp, B., Konvalina, P., Šrámek, J., Kolářová, P., Fuka, D., Kostková, K. (2008): Ekologické zemědělství v ČR a Rakousku, hlavní problémy a přenos zkušeností. JU ZF, České Budějovice, 33 p.

Nářízení Rady (ES) č. 834/2007

Nářízení Komise (ES) č. 889/2008

Zákon č. 242/2000 Sb.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Petr Konvalina, Ph.D.**
Katedra rostlinné výroby a agroekologie

Datum zadání bakalářské práce: **15. února 2010**

Termín odevzdání bakalářské práce: **15. dubna 2011**

prof. Ing. Miloslav Soch, CSc.
děkan

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
ZEMĚLSKÁ FAKULTA
studijní oddělení
Studentská 13
370 05 České Budějovice

prof. Ing. Vladislav Čurn, Ph.D.
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 15. února 2010

Prohlášení:

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci na téma „Limity ekologického zemědělství na orné půdě – zkušenosti ekologických farmářů jsem vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě Zemědělskou fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

České Budějovice, duben 2011

.....
Miroslav Masner

Poděkování:

Touto cestou bych chtěl poděkovat vedoucímu práce Ing. Petru Konvalinovi Ph.D. za odborné vedení a vstřícnou pomoc, kterou mi poskytl při zpracování mé bakalářské práce.

Anotace:

Cílem bakalářské práce bylo zjistit, co nejvíce limituje ekologické zemědělce v rámci jejich hospodaření na orné půdě. Ve kterých částech platné legislativy spatřují dotázaní největší omezení v rámci jejich činnosti a naopak, která omezení jim nečiní problémy.

Limity jsem zjišťoval pomocí dotazníkového šetření, které bylo kromě jednoho subjektu zpracováno při osobní návštěvě přímo v místě podnikání vybraného zemědělce.

Z dotazníkového šetření vyplynulo, že limitem je pro dotázané farmáře malý okruh prostředků na regulaci plevelů, chorob a škůdců, nedostatečný trh s ekologickým rozmnožovacím materiálem, dodržení aplikované dávky dusíku ve statkových hnojivech, která je stanovena v maximální výši 170 kg N/ha za rok. Dále se farmáři vyjádřili, že se cítí být limitováni výší nákupních a výkupních cen produktů a administrativou dotací, na které nežádají pravidelně.

Klíčová slova: ekologické zemědělství, ekologický farmář, limit

Annotation

The aim of the thesis has been to investigate what are the most limiting aspects for ecological farmers in terms of their arable soil management. Furthermore, in which parts of valid legislation can the questioned individuals see the biggest limitations of their activity and, on the other hand, which limits aren't the problem for them.

The method of questionnaire research have been used to investigate the limitations. The questionnaire information were processed during the personal visits of the agriculturers at the place of their business.

From the questionnaire survey has ensued that a small range of anti-weed, anti-plant pests and diseases agents, unsatisfactory market with ecological generative material, meeting of a nitrogen dose being applied in farm produced fertilizers, which is assessed at the height of 170 kg N/ ha per year, limitate the farmers having been questioned. Furthermore, the farmers expressed their feeling of being limited with the height of purchase and redemption price of products and with the dotations administration for which they don't ask regularly.

Key words: ecological agriculture, ecological farmer, limitation

1. Úvod.....	10
2. Literární přehled.....	11
2.1 Ekologické zemědělství – vysvětlení základních pojmů	11
2.2 Cíle ekologického zemědělství.....	13
2.3 Ekologické zemědělství v České republice	13
2.3.1 Vývoj ekologického zemědělství v České republice	13
2.3.2 Vývoj ekologického zemědělství v EU a ve světě.....	16
2.4 Právní úprava ekologického zemědělství	18
2.4.1 Právní úprava ekologického zemědělství v Evropě a ve světě	18
2.4.1.1 Nařízení Rady (ES) 834/2007.....	19
2.4.1.2 IFOAM - Mezinárodní federace hnutí ekologických zemědělců	20
2.4.2 Národní právní normy	20
2.4.2.1 Zákon č. 242/2000 Sb.....	20
2.4.2.2. Vyhláška č. 16/2006 Sb.....	21
2.4.2.3 Osvědčování o původu bioprodukce a biopotravin	21
2.5 Dotace v ekologickém zemědělství.....	22
2.6 Akční plán rozvoje ekologického zemědělství v ČR.....	23
3. Cíle bakalářské práce	25
4. Materiál a metody	26
4.1 Dotazníkové šetření.....	26
4.2 Výběr jednotlivých ekologických zemědělců.....	26
4.3 Charakteristika jednotlivých oblastí.....	26
4.3.1 Charakteristika lokalit, ve kterých podnikají vybraní farmáři	27
4.3.1.1 Písecko	27
4.3.1.2 Prachaticko	28
4.3.1.3 Strakonicko	29
4.3.1.4 Opavsko.....	30
4.3.1.5 Českobudějovicko	32
4.4 Charakteristika jednotlivých farmářů a farem	33
4.4.1 Zíka Karel.....	33
4.4.2 Krejcar David	34
4.4.3 Krejcar Michal.....	34
4.4.4 Václav Kovář – Zemědělská výroba Záblatí	34
4.4.5 Kouba Jiří	35
4.4.6 Obchodně zemědělská společnost Zempol	35
4.4.7 Červenka Pavel.....	36
4.4.8 Červenková Magdalena	36

5. Výsledky a diskuze	37
5.1 Výsledková část - Agroekologická část dotazníku	38
5.1.1 Osevní postup	38
5.1.2 Obdělávání půdy	40
5.1.3 Regulace škodlivých činitelů	44
5.1.4 Přímá regulace plevelů	45
5.1.5 Regulace chorob a škůdců	45
5.1.6 Rozmnožovací materiál	46
5.1.7 Výživa a hnojení rostlin	48
5.2. Všeobecná část dotazníku	50
5.2.1 Dotace v ekologickém zemědělství	50
5.2.2 Ekonomika	51
5.2.3 Kontroly	51
5.2.4 Legislativa jako celek	52
6. Závěry	54
7. Seznam použité literatury	56
8. Přílohy	59

1. Úvod

Zemědělství je jednou z nejstarších činností prováděnou člověkem ve svém okolí ke svému prospěchu. První metody obdělávání půdy můžeme dnes považovat za ekologické. Nedochovalo k používání syntetických látek, člověk spíše pozoroval a opakoval procesy, které v přírodě poznal. Společně s rozvojem společnosti, její náročností na potraviny docházelo k tomu, že člověk vyvinul prostředky, které prospívají růstu potravinářských plodin, ale v přírodě narušují biologickou rovnováhu. Ekologické zemědělství se částečně snaží svými metodami navrátit přírodě zpět alespoň část této rovnováhy. Ekologické zemědělství proto můžeme označit za kompromis mezi přírodou a člověkem v rámci zemědělské produkce. V současné době stále dochází k rozvoji ekologického zemědělství jak v České republice, tak i ve světě. Ekologické zemědělství nemůže stoprocentně nahradit konvenční, ale může částečně pomoci potlačit jeho vliv na přírodu, především v environmentálně citlivých oblastech.

Jako každá činnost má ale ekologické zemědělství omezení, která najdeme v zákonech, nařízeních, vyhláškách, atd.

Z tohoto důvodu jsem si vybral téma bakalářské práce, abych poznal, jaké části zákonů, nařízeních a vyhlášek limitují ekologické zemědělce při jejich činnosti.

Informace, které se týkají daného tématu jsem čerpal nejen z odborné literatury, jejíž soupis je uveden v závěrečném seznamu literatury, ale i z článků zveřejněných na internetu.

Bakalářská práce je tradičně dělena do dvou částí – na část teoretickou a na část praktickou. Obě části se do jisté míry prolínají.

2. Literární přehled

2.1 Ekologické zemědělství – vysvětlení základních pojmů

Moudrý a kol., (2007) uvádějí, že ekologické zemědělství je: „*holistický systém řízení produkce, jenž podporuje a zlepšuje zdravotní stav agrárního ekosystému, včetně biodiverzity, biologických cyklů a biologické aktivity půdy. Zdůrazňuje používání výrobních způsobů proti používání výstupů z hospodaření, a přitom se řídí tím, že regionální podmínky vyžadují systémy přizpůsobené danému místu. Toho dosahuje používáním, kde je to možné, agronomických, biologických, a fyzikálních metod, oproti používání syntetických látek, s cílem dosáhnout všech specifických funkcí systému*“.

Definice se může zdát poněkud složitá, a proto bych rád ještě zmínil definici uvedenou v nejvyšší legislativní normě pro ekologické systémy hospodaření v České republice, kterým je zákon č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství, která uvádí následující: „*Ekologickým zemědělstvím se rozumí zvláštní druh zemědělského hospodaření, který dbá na životní prostředí a jeho jednotlivé složky stanovením omezení či zákazů používání látek a postupů, které zatěžují, znečišťují nebo zamořují životní prostředí nebo zvyšují rizika kontaminace potravního řetězce, a který zvýšeně dbá na vnější životní projevy a chování a na pohodu chovaných hospodářských zvířat.*“

Nejvyšší právní norma Evropské unie (Nařízení Rady (ES) č. 834/2007 ze dne 28. června, o ekologické produkci a označování ekologických produktů a o zrušení (EHS) č. 2092/91) uvádí následující: „*Ekologická produkce je celkový systém řízení zemědělského podniku a produkce potravin, který spojuje osvědčené environmentální postupy, vysokou úroveň biologické rozmanitosti, ochranu přírodních zdrojů, uplatňování přísných norem pro dobré životní podmínky zvířat a způsob produkce v souladu s požadavky určitých spotřebitelů, kteří upřednostňují produkty získané za použití přírodních látek a procesů. Ekologický způsob produkce tak plní dvojí společenskou roli, když na straně jedné zajišťuje zvláštní trh odpovídající na*

spotřebitelskou poptávku po ekologických produktech a na straně druhé přináší veřejné statky přispívající k ochraně životního prostředí a dobrým životním podmínkám zvířat, jakož i rozvoji venkova“.

Další základní pojmy ekologického zemědělství, které bychom neměli opomenout uvádí zákon č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství takto:

*„**Ekofarma** – samostatná, uzavřená hospodářská jednotka zahrnující pozemky, hospodářské budovy, provozní zařízení a popřípadě i hospodářská zvířata sloužící ekologickému zemědělství. Zemědělský podnikatel nemusí provozovat ekologické zemědělství na všech pozemcích, které vlastní nebo užívá, musí ale pro ekofarmu vyčlenit a jednoznačně určit základní výrobní prostředky. Od konvenčních pozemků tak musí být jednoznačně odděleny pozemky, hospodářské budovy, zemědělská mechanizace, hospodářská zvířata, které slouží k ekologickému zemědělství. Odděleno musí být také účetnictví. Cílem jednoznačného vymezení ekofarmy je průkazné oddělení ekologického hospodaření od konvenční zemědělské činnosti a jasná identifikace činnosti ekologického zemědělce v krajině při produkci bioproduktů, a to především z hlediska kontroly dodržování podmínek zákona o nařízení, a důvěry spotřebitelů v ekologickém zemědělství“.*

*„**Bioprodukt** – jakákoliv surovina rostlinného nebo živočišného původu pocházející z ekofarmy. Bioproduktem je také hospodářské zvíře. Jako bioprodukt lze tak certifikovat nejenom suroviny pro výrobu biopotravin, ale také zástavová zvířata, chovná zvířata nebo suroviny pro nepotravinářské využití (např. vlna, přadný len)“.*

Moudrý a kol., (2007) uvádějí následující: *„**Biopotravina** – potravina vyrobená z bioproduktů, povolených přídavných a pomocných látek a také vyhláškou povoleného podílu surovin nepocházejících z ekologického zemědělství a to za podmínek stanovených vyhláškou. Také na biopotravinu musí být vydáno osvědčení o původu“.*

2.2 Cíle ekologického zemědělství

K hlavním cílům ekologického zemědělství by mělo dle Moudrého a kol., (2007) patřit:

1. Využívání obnovitelných zdrojů jako zdrojů energie.
2. Zlepšení podmínek pro život jak organismů, tak i člověka.
3. Harmonizace v souladu se zachováním krajinných prvků.
4. Omezení znečištění spodních vod, ochrana povrchových vod, hospodaření s vodou a udržení vody v krajině
5. Trvalé zlepšení a udržení půdní úrodnosti.
6. Omezení vlivu cizorodých látek do agroekosystému a maximální snaha o recirkulaci živin.
7. Produkce kvalitních surovin a potravin.
8. Ochrana genofondu a udržení biodiverzity.

2.3 Ekologické zemědělství v České republice

2.3.1 Vývoj ekologického zemědělství v České republice

K vytváření metod ekologického zemědělství docházelo ještě před rokem 1990. Takovými metodám zemědělství se říkalo alternativní nebo organické zemědělství. Motivací pro vytváření ekologického zemědělství bylo především uvědomění si negativ způsobených poškození přírody, špatného zacházení se zvířaty chovanými pro uspokojení potřeb člověka, zprůmyslněním zemědělství, snížení kvality potravin a ohrožení zdraví populace (Urban, Šarapatka a kol., 2003).

Po roce 1989 dochází v České republice k rozvoji ekologického zemědělství. Roku 1990 byly v České republice 3 ekologické podniky s celkovou výměrou 480 hektarů, v roce 1997 bylo v provozu 211 podniků, které byly zaměřeny na ekologické zemědělství. Po roce 1998 došlo k největšímu rozvoji ekologického zemědělství, z důvodu obnovení státní politiky pro podporu ekologického zemědělství. V letech 1998 a 2004 stoupla podpora ekologických zemědělců

z původních 48 milionů korun na částku 292 mil. Kč. Dle Ročenky ekologického zemědělství v České republice za rok 2009, kterou vydalo Ministerstvo zemědělství, bylo ke konci roku 2009 evidováno 2689 farem, které se zabývají ekologickým zemědělstvím na celkové ploše 398 407 ha. Podíl zemědělského půdního fondu činil celkem 9,38%. Z celkové výměry 398 407 ha připadalo na ornou půdu 44 906 ha a trvalé travní porosty činily plochu 329 232 ha. Na trvalé kultury (chmelnice, sady, vinice) připadala v roce 2009 výměra 4 331 ha. Ostatní plochy (rybníky, aj.) činily 19 937 ha (Ročenka ekologického zemědělství v České republice 2009, 2009).

Tabulka č.1 - Vývoj výměry celkové plochy a počtu farem v ekologickém zemědělství

Rok	Počet farem hospodařících v EZ	Celková plocha v EZ (ha)	Podíl z celkové výměry ZPF (%)	Meziroční změna počtu farem v EZ (%)	Meziroční změna celkové plochy v EZ (%)
1990	3	480	-	-	-
1991	132	17 507	0,41	-	-
1992	135	15 371	0,36	2,3	12,2
1993	141	15 667	0,37	4,4	1,9
1994	187	15 818	0,37	32,6	1,0
1995	181	14 982	0,35	- 3,2	- 5,3
1996	182	17 022	0,40	0,6	13,6
1997	211	20 239	0,47	15,9	18,9
1998	348	71 621	1,67	64,9	253,9
1999	473	110 756	2,58	35,9	54,6
2000	563	165 699	3,86	19,0	49,6
2001	654	218 114	5,09	16,2	31,5
2002	721	235 136	5,50	10,2	7,9
2003	810	254 995	5,97	12,3	8,4
2004	836	263 299	6,16	3,2	3,3
2005	829	254 982	5,98	- 0,8	- 3,2
2006	963	281 535	6,61	16,2	10,4
2007	1 318	312 890	7,35	36,9	11,1
2008	1 946	341 632	8,04	47,6	9,2
2009	2 689	398 407	9,38	38,2	16,6

(Zdroj: Ročenka ekologického zemědělství v České republice 2009, MZe)

Tabulka č. 2 - Výměra ploch v ekologickém zemědělství v jednotlivých krajích ČR v roce 2007

Kraj	Výměra půdy v EZ (ha)	Výměra půdy v přechodném období (ha)	Výměra půdy celkem (ha)
Jihočeský kraj	27 861	14 586	42 447
Jihomoravský kraj	4 985	2 569	7 554
Karlovarský kraj	46 537	5 325	51 862
Královehradecký kraj	9 627	4 404	14 031
Liberecký kraj	21 186	3 718	24 905
Moravskoslezský kraj	32 834	5 538	38 373
Olomoucký kraj	19 668	4 784	24 453
Pardubický kraj	3 529	1 285	4 813
Plzeňský kraj	19 495	6 183	25 678
Praha	1 423	127	1 550
Středočeský kraj	3 426	3 107	6 533
Ústecký kraj	29 689	4 955	34 644
Vysočina	4 268	861	5 129
Zlínský kraj	21 963	7 402	29 364

(Zdroj: Český trh s biopotravinami 2008, Greenmarketing)

Tabulka č. 3 - 5 největších ekologických farem v ČR k 31.12.2007

Název podniku	Výměra půdy celkem (ha)	Výměra půdy v EZ (ha)	Výměra půdy PO (ha)	Kraj
EKOČAS, spol. s r.o.	2 602,11	2 602,11	0,00	Plzeňský kraj
Vojenské lesy a statky ČR, s.p.	2 426,44	2 241,28	184,96	Karlovarský kraj
BEMAGRO, a.s.	2 227,16	0,00	2 227,16	Jihočeský kraj
GRAIN, a.s.	2 176,30	1 813,61	362,69	Liberecký kraj
Josef Šedivý	2 126,90	2 121,46	5,44	Jihočeský kraj

(Zdroj: Český trh s biopotravinami 2008, Greenmarketing)

2.3.2 Vývoj ekologického zemědělství v EU a ve světě

Moudrý a kol., (2007) uvádějí: „v Evropské unii rostl během posledních deseti let rychle počet zemědělců provozujících ekologické zemědělství i počet spotřebitelů kupujících bioprodukty. V EU vytváří ekologické zemědělství v průměru okolo 2% hodnoty celé zemědělské produkce. Odhadovaný podíl bioproduktů na celkovém prodeji potravin rovněž činí okolo 2%“.

Produkce biopotravin byla podle OECD odhadnuta na prahu 21. století na 26 miliard USD ročně na celém světě, z toho činila produkce biopotravin v Evropě cca. 11 miliard USD, ve Spojených státech amerických částku 13 miliard USD, podíl v Asii činil od 400 do 450 milionů USD a trhy Jižní Ameriky a Oceánie 100 milionů USD. Bioprodukce se řadí k nejrychleji rostoucímu sektoru v zemědělství s meziročním přírůstkem 15-30 % (Moudrý a kol., 2007).

V roce 2007 bylo na celém světě ekologickým systémem obhospodařováno téměř 31 milionů hektarů zemědělsky využívaných ploch na celkem 633 891 ekologických farmách. Největší plochy v systému ekologického zemědělství můžeme najít v Austrálii (11,8 mil. hektarů), poté v Argentině s 3,1 mil. hektarů, následuje Čína s 2,3 mil. ha a USA s 2,2 mil. ha. Největší podíl bioploch v celosvětovém měřítku leží v Oceánii (39%), následuje Evropa s 23% a Latinská Amerika s 19%. Co se týče podílu ekologických ploch z celkové výměry zemědělsky využívaných ploch, se nejlépe umístilo Lichtenštejnsko (27,9%) a Rakousko (14,2%). Nejvíce ekologických farem se nacházelo v Mexiku (83 174), v Itálii (44 733) a v Ugandě (40 000). K ekologicky obhospodařovaným plochám připočítáváme také okolo 62 milionů hektarů certifikovaných ploch pro volný sběr, do něhož nejčastěji patří sběr bambusových výhonků, ovoce, bobulovin a ořechů.

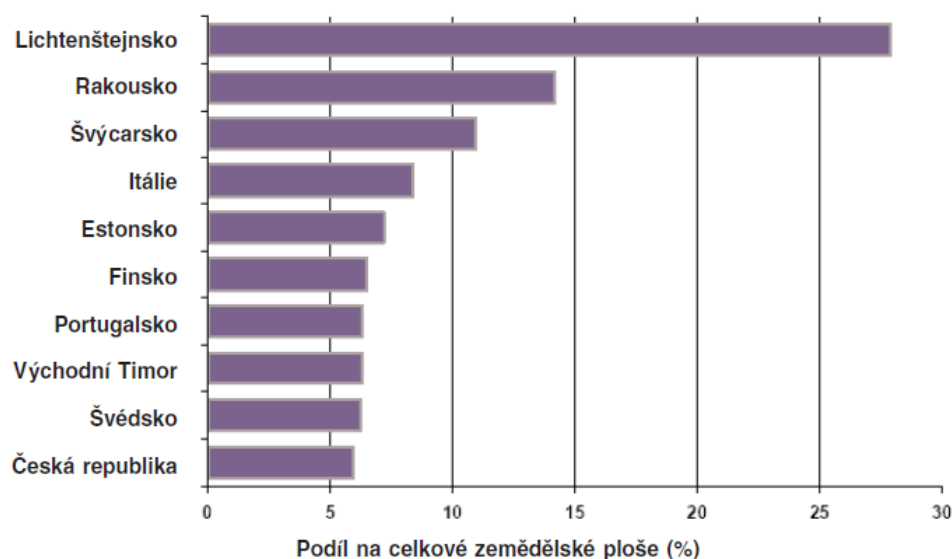
V Evropě bylo v roce 2006 ekologicky obhospodařováno skoro 7,4 milionů hektarů zemědělské půdy na více než 200 000 farmách. V rámci Evropské unie to bylo téměř 180 000 farem na zemědělské půdě 6,8 milionů hektarů. Z celkové plochy zemědělské půdy Evropské unie byl podíl ekologicky obdělávané půdy cca 4% (Václavík a kol., 2008).

Uvádí se, že v Evropě se plochy v ekologickém zemědělství využívají převážně jako orná půda (41%), pastviny (44%), přičemž trvalé kultury zabírají pouze 9% plochy. Pěstují se převážně krmné plodiny a obiloviny. V rámci trvalých

kultur to jsou olivy, ovoce, vinná réva a ořechy. V Evropě se také nachází více než 9,5 milionů certifikovaných ploch určených k volnému sběru. Certifikované plochy se nacházejí především v Srbsku, Bosně a Hercegovině a Finsku.

Graf č. 1 - Země s nejvyšším podílem půdy v ekologickém zemědělství

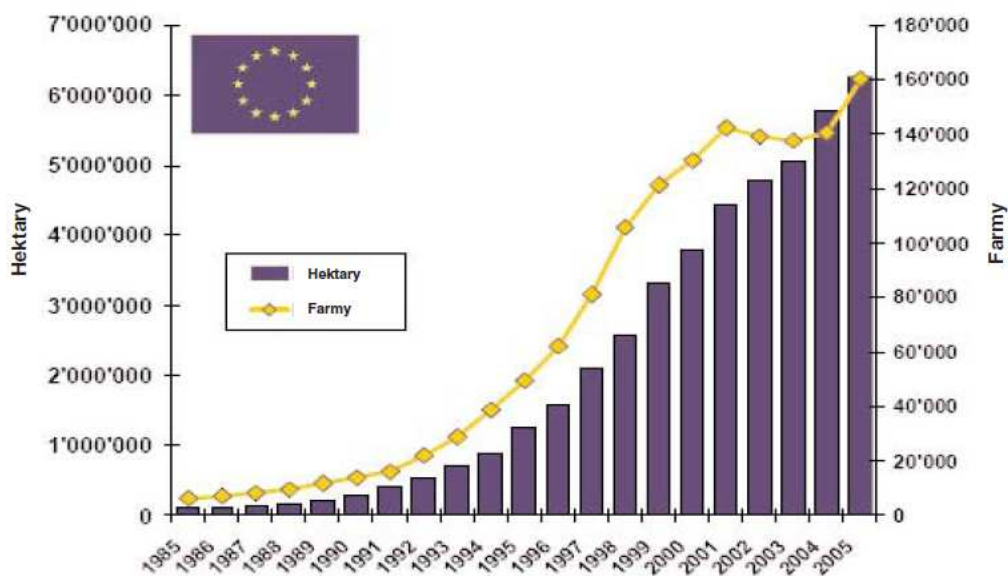
Země s nejvyšším podílem půdy v ekologickém zemědělství

(Zdroj: Český trh s biopotravinami 2007, Greenmarketing)

Graf č. 2 - Vývoj ekologického zemědělství v EU v letech 1985 – 2005

Vývoj ekologického zemědělství v EU v letech 1985-2005

(Zdroj: Český trh s biopotravinami 2007, Greenmarketing)

2.4 Právní úprava ekologického zemědělství

2.4.1 Právní úprava ekologického zemědělství v Evropě a ve světě

Jako všechny činnosti je i ekologické zemědělství řízeno podle určitých norem. Do 70. let 20. století vznikaly normy spontánně jako pravidla hospodaření zemědělců sdružujících se ve svazech. Ve druhé polovině 70. let dvacátého století byly vydávány směrnice, které byly vyvolány rozvojem a zájmem o ekologické zemědělství. Směrnice vznikaly jako soukromé, nevládní aktivity sdružených ekologických zemědělců.

První mezinárodní směrnice IFOAM (Basic standards – Základní pravidla) byla vydána až pro období 1982-1983. Basic standards v obecné podobě stanovují minimální požadavky na úpravu pravidel v rámci ekologického zemědělství (Urban, Šarapatka a kol., 2003).

V roce 1991 bylo na základě rozvoje trhu s biopotravinami vydáno Nařízení Rady (EHS) č. 2092/91, které nařizuje jakým způsobem se má v členských státech Evropské unie nakládat s výrobky ekologického zemědělství. Produkce živočišná je upravena v nařízení EU č. 1804/99. Nařízení Rady 2092/91 bylo právně závaznou normou, jež stanovovala minimální požadavky řízení výroby, zpracování a dovozu ekologických výrobků, včetně inspekcí, označování a marketingu pro celou EU.

Další legislativní doplňky byly přidány Nařízením Komise (ES) č. 746/2004 z 22. dubna 2004, které přijímalo pravidla týkající se výroby zemědělských ekologických produktů, potravin, a to z důvodu přistoupení nových členů do Evropské unie (České republiky, Estonska, Kypru, Lotyšska, Litvy, Maďarska, Malty, Polska, Slovinska a Slovenska) (Konvalina a kol., 2007).

Tabulka č. 4 - Hierarchie předpisů upravujících ekologické zemědělství podle kvality

	Evropská unie	Ostatní svět
Základní úroveň	Nařízení rady ES 834/2007	
		Basic standards IFOAM
Střední úroveň	Národní zákony (pokud existují)	
Nejvyšší úroveň	Směrnice svazů (zejména tradičních), např: DEMETER (biodynamické zemědělství – působí v řadě zemí) FÉDERATION NATIONALE D'AGRICULTURE BIOLOGIQUE DES RÉGIONS DE FRANCE (Francie) BIOLAND (Německo) SIOL ASSOCIATION (Spojené království) KRAV (Švédsko) CALIFORNIA CERTIFIED ORGANIC FARMERS (USA) a další	

(Upraveno dle Urban, Šarapatka a kol., 2003)

2.4.1.1 Nařízení Rady (ES) 834/2007

Dne 28. 6. 2007 bylo oficiálně zveřejněno nové Nařízení Rady a Evropského parlamentu (834/2007), které od data 1. 1. 2009 nahradilo stávající Nařízení Rady 2092/1991.

Hlavní změny nového Nařízení:

- shrnutí základních cílů a principů ekologické produkce do jedné kapitoly,
- změna pravidel týkajících se dovozu bioproduktů ze třetích zemí,
- povinné označování biopotravin pocházejících z EU jednotnou evropskou značkou,
- katalog výjimek z produkčních pravidel pod heslem „flexibilita“,
- změny v označování bioproduktů, dosud platná kategorie 70% byla zrušena,
- rozšíření působnosti o droždí, akvakulturu a mořské produkty,
- zahrnutí kontrolního systému NR (ES) 882/2004 – Nařízení o potravinách a krmivech,

- stanovení hranice 0,9% GMO v případě nezaviněné stopové kontaminace (Čapounová a kol., 2007).

Pro Nařízení Rady č. 843/2007 bylo dne 5. 9. 2008 vydáno Nařízení Komise č. 889/2008, kterým se stanovila prováděcí pravidla k Nařízení Rady (ES) č. 834/2007 o ekologické produkci a označování ekologických produktů, pokud jde o ekologickou produkci, označování a kontrolu.

2.4.1.2 IFOAM - Mezinárodní federace hnutí ekologických zemědělců

Konvalina a kol., (2007) ve své publikaci definují, že „*IFOAM je Mezinárodní federace hnutí ekologických zemědělců. Vznikla v roce 1972. Působí ve více než sto zemích celého světa, kde zastřešuje hnutí ekologického zemědělství. V dnešní době má IFOAM více než 700 členů. Členy jsou především producenti, zpracovatelé, obchodníci, svazy ekologických zemědělců, vzdělávací instituce, poradci a výzkumné instituce. IFOAM plní velmi důležitou úlohu v rámci spolupráce a výměně informací. Můžeme však říci, že standardy IFOAM jsou přísnější než české a dochází u nich k neustálé aktualizaci*“.

Standardy IFOAM určují způsob, jak mají být ekologické výrobky pěstovány, vyráběny, zpracovány a obchodovány. Jsou prezentovány jako základní standardy, všeobecné principy a doporučení. Zároveň ovlivňují stav ekologické výroby, poskytují strukturu pro certifikační orgány, organizace, které stanovují standardy po celém světě (Konvalina a kol., 2007).

2.4.2 Národní právní normy

2.4.2.1 Zákon č. 242/2000 Sb.

Nejvyšší legislativní normou pro ekologické systémy zemědělského hospodaření v České republice je zákon č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství. Od vstupu ČR do EU do 31. 12. 2008 platilo v ČR přímo nařízení Rady (EHS)

2092/91 o ekologickém zemědělství. Od 1. 1. 2009 nabylo účinnosti zcela nové nařízení Rady (ES) č. 834/2007, které nahradilo dříve platné nařízení Rady (EHS) č. 2092/91. Proto se od 1. 1. 2009 všechny odkazy v zákoně na předpisy Evropských společenství, které se do tohoto data vztahovaly k nařízení Rady (EHS) č.2092/91, nově vztahují k nařízení Rady (ES) č. 834/2007. Zákon upravuje pouze ty oblasti, které jsou v nařízení upraveny a EU je ponechává na národní úpravě jednotlivých členských zemí.

Zákon a Nařízení rady stanoví podmínky pro pěstování rostlin a chov zvířat v ekologickém zemědělství a podmínky pro výrobu biopotravin. Dále upravuje systém osvědčování původu bioproduktů a biopotravin a jejich označování i výkon kontroly a dozoru nad dodržováním tohoto zákona.

Konvalina a kol., (2007) uvádějí, že *„přílohy obsahují i seznamy povolených přípravků na ochranu rostlin, hnojiv, pomocných přípravků a krmiv, dále normativy pro ustájovací plochy hospodářských zvířat, seznam povolených postupů, materiálů, prostředků a přídatných látek při zpracování a skladování biopotravin, způsoby označování bioproduktů a konečně i soubor podkladů potřebných pro vývoz biopotravin“*.

2.4.2.2. Vyhláška č. 16/2006 Sb.

Vyhláška č. 16/2006 Sb., ze dne 6. ledna 2006, kterou se provádějí některá ustanovení zákona o ekologickém zemědělství, upravuje v návaznosti na přímo použitelný předpis Evropských společenství další podmínky hospodaření v ekologickém zemědělství.

2.4.2.3 Osvědčování o původu bioprodukce a biopotravin

Osvědčování o původu bioprodukce a biopotravin vydává kontrolní orgán, kterým je Ministerstvo zemědělství České republiky, respektive Ministerstvem pověřené osoby, kterými jsou: KEZ – Kontrola ekologického zemědělství, ABCERT GmbH nebo Biokont CZ, s.r.o. Osvědčení se vydává na 1 rok (max. 15 měsíců),

nejdéle do 30 dnů po provedené kontrole. Kontrolu provádí pracovník kontrolního orgánu většinou jedenkrát ročně. Kopii osvědčení o původu bioproduktu a osvědčení o biopotravině předává podnikatel, kterému je osvědčení vydáno, osobě, která je uvádí do oběhu. Na základě vydání osvědčení o původu bioproduktu resp. biopotravin je možné produkt označit slovem „bio“ nebo „eko“, či chráněným grafickým znakem spolu s identifikačním kódem kontrolního orgánu (Moudrý a kol., 2007). Dále od 1. 1. 2010 je pověřen Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský (ÚKZUZ), ve smyslu čl. 27 odst. 4 Nařízení Rady (ES) č. 834/2007 ze dne 28. června 2007 o ekologické produkci a označování ekologických produktů a o zrušení nařízení (EHS) č. 2092/91, ve znění nařízení Rady (ES) 967/2008 ze dne 29. září 2008, Ministerstvem zemědělství rovněž k provádění úředních kontrol pro oblast ekologického zemědělství. ÚKZUZ tak provádí u ekologicky hospodařících zemědělců úřední kontroly zaměřené na dodržování povinností vyplývajících z přímo použitelných předpisů Evropských společenství a zákona č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství, ve znění pozdějších předpisů.

Tyto kontroly jsou zaměřeny pouze na vybrané subjekty na základě rizikové analýzy a náhodného výběru a budou sdruženy s kontrolami na místě v rámci agroenvironmentálních opatření a s národními kontrolami prováděnými Státním zemědělským a intervenčním fondem (ÚKZUZ, 2011).

2.5 Dotace v ekologickém zemědělství

Dotace na ekologické zemědělství jsou dnes dostupné ve všech zemích EU, liší se ovšem jejich výše, stanovení horního limitu dotace na podnik, určení specifické plodiny nebo podmínky pro jejich získání. Některé země poskytují dotace pouze na období konverze, v jiné země trvale. Dotační politika v ČR vedla k růstu především travních porostů oproti orné půdě. Přejít na ornou půdu je složitější a nese větší rizika. Rozvoj travních porostů má pozitivní vliv na údržbu krajiny, rozvoj oblastí LFA. Pro zvýšení biodiverzity je potřeba je rozšířit i do produkčních oblastí. Plodiny z orné půdy dosahují vyšších cenových premií než produkty živočišné (ANONYM 1, 2011).

Tabulka č. 5 - Vývoj podporovaných ploch a dotací v ekologickém zemědělství v letech 2005 – 2009

	2005	2006	2007	2008	2009
Celková plocha v EZ (ha)	254 982	281 535	312 890	341 632	398 407
Celková podporovaná plocha (ha)	227 739	228 247	273 803	305 867	364 747
Podíl podporované plochy (%)	89	81	88	90	92
Celková výše dotace (tis. Kč)*	285 829	304 995	539 883	691 674	980 809
Průměrná platba (Kč/ha)	1 225	1 336	1 972	2 261	2 689

* Celková výše dotace je od roku 2007 rovna výši zažádaných namísto do té doby uváděných vyplacených finančních prostředků.

(Zdroj: Ročenka ekologického zemědělství v České republice 2009, MZe)

2.6 Akční plán rozvoje ekologického zemědělství v ČR

Akční program rozvoje ekologického zemědělství v ČR má za úkol přispět k vytvoření takových podmínek, které zajistí, aby se ekologické zemědělství po vzoru trendů v EU stalo také v ČR plnohodnotnou součástí zemědělské výroby, a aby byly využity všechny jeho celospolečenské přínosy.

Hlavní cíle Akčního plánu v ČR dle Konvaliny a kol., (2007) :

- „Posílit postavení ekologického zemědělství.
- Zvyšovat pozitivní vliv ekologického zemědělství na přírodu a krajinu.
- Zajistit životaschopnost ekologických farem.
- Zvýšit konkurenceschopnost českého zemědělství v EU.
- Zvyšovat důvěru veřejnosti v ekologické zemědělce.
- Propagovat životaschopná venkovská hospodářství.

- *Zlepšovat životní podmínky a welfare zvířat chovaných na ekologických farmách.*
- *Zajistit ochranu produktů ekologického zemědělství před kontaminací geneticky modifikovanými organismy.*
- *Rozšiřovat hospodářské aktivity s vyšší přidanou hodnotou.*
- *Přispět prostřednictvím ekologické produkce k ochraně zájmů spotřebitelů.*
- *Posilovat pozitivní vnímání kvality biopotravin u spotřebitelů.*
- *Rozšiřovat trh s biopotravinami, s rostoucím trhem zefektivňovat produkci a zpracování produktů ekologického zemědělství.*
- *Zlepšit odborné poradenství, vzdělávání a výzkum v ekologickém zemědělství.*
- *Dosáhnout v roce 2010 podíl cca 10% zemědělské půdy v ekologickém zemědělství na celkové výměře zemědělské půdy“.*

Mezi další základní dotace, o které může každý farmář, který splní náležité podmínky, požádat prostřednictvím Zemědělských agentur a Pozemkových úřadů patří následující:

- Jednotná platba na plochu (SAPS).
- Národní doplňkové platby k jednotné platbě na plochu (TOP-UP).
- Podpora méně příznivých oblastí a oblastí s ekologickými omezeními (LFA).
- a další možnosti pro podávání žádostí o dotaci

Pro snazší orientaci farmářů v oblasti dotací vydává Ministerstvo zemědělství České republiky prostřednictvím Státního zemědělského a intervenčního fondu každý rok Příručku pro žadatele, kde farmáři najdou informace, které jim pomáhají při podávání žádostí o dotaci.

3. Cíle bakalářské práce

Hlavním cílem této práce bylo zjistit, jaké jsou podle názorů dotazovaných farmářů největší limity ekologického zemědělství. Která ustanovení v zákoně spatřují jako „problematická“, a která nařízení jím vyhovují.

Dílčí cíle práce:

- Analýza nejvíce omezujících legislativních limitů pro dotázané.
- Nejčastější praktické těžkosti s jejich dodržováním.

Pracovní hypotézy:

- Hospodaření ekologických farmářů je limitováno řadou legislativních nástrojů.
- Většina limitů daných legislativou nepředstavuje pro většinu farmářů problém.

4. Materiál a metody

4.1 Dotazníkové šetření

Na základě poznatků zjištěných v zákoně, Nařízení Rady EU a odborné literatuře jsem sestavil dotazník, který měl u vybraných ekologických zemědělců zmapovat okruhy ze zákona 242/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů, na základě Nařízení Rady EU 834/2007, ve kterých spatřují největší omezení v ekologické rostlinné produkci.

Dotazník byl rozdělen na 3 části. V úvodní části měl dotazník za úkol zmapovat základní údaje o jednotlivých vybraných farmářích, respektive farmách. Ve druhé části dotazníku byly použity otázky z jednotlivých oblastí zemědělské produkce. Tuto část můžeme označit jako část agroekologickou. Ve třetí části jsem se ptal na otázky týkající se dotací, ekonomiky (odpovědi dobrovolné), kontrol a všeobecných informací týkající se problematiky ekologického zemědělství. Celkem měl dotazník 43 otázek. Dotazník je přílohou této práce.

4.2 Výběr jednotlivých ekologických zemědělců

Na internetových stránkách Ministerstva zemědělství České republiky jsem vyhledal seznam ekologických zemědělců k datu 31. 12. 2009.

Ze seznamu byli vybráni ekologičtí zemědělci hospodařící v jižních Čechách. Zemědělci byli telefonicky kontaktováni a bylo s nimi domluveno, zda dotazník vyplní prostřednictvím elektronické pošty nebo zda by pro ně bylo lepší osobní jednání. Pro pestřejší výsledek jsem k těmto farmářům vybral jednu společnost z kraje Moravskoslezského.

4.3 Charakteristika jednotlivých oblastí

Jelikož bydlím na Písecku, nejvíce vybraných ekologických zemědělců pocházelo z bývalého okresu Písek. Z celkem 8 vybraných farmářů podnikají na Písecku 3. Dva farmáři podnikají na hranici okresu Písek a okresu České Budějovice.

Jeden farmář pochází z okresu Strakonice a jeden z okresu Prachatice. Posledním subjektem byla Obchodně zemědělská společnost Zempol, která se mimo ekologického zemědělství zabývá také zemědělstvím konvenčním. Obchodně zemědělská společnost Zempol sídlí ve městě Vítkov v okrese Opava.

4.3.1 Charakteristika lokalit, ve kterých podnikají vybraní farmáři

4.3.1.1 Písecko

Okres Písek je svou rozlohou 1 127 km² druhým nejmenším okresem Jihočeského kraje. Povrch okresu je mírně zvlněný, nadmořská výška stoupá směrem od jihu ke kopcovitému severu. Písecké hory s nejvyšším vrchem Mehelník (632 m) představují nejvýraznější vrchovinu v okrese. Nejvyšším bodem je však vrch Kozlov, nacházející se na severu okresu. Tento vrch však patří do Povltavské hornatiny. Nejnižším místem okresu je hladina Orlické přehrady (330 m nad mořem). Z nerostného bohatství lze hovořit pouze o ložiskách štěrkopísku, kaolínu, živce, lomového kamene. Z celkové výměry okresu zaujímá zemědělská půda 56%, lesní půda 33%, 7% tvoří zastavěné a ostatní plochy. Lesy jsou převážně jehličnaté, a rozkládají se podél řek, rozsáhlý je rovněž masiv Píseckých hor. Významné jsou na Písecku také vodní plochy, kterých je na 46 km². Hlavními vodními toky jsou Vltava, protékající od jihu k severu, řeka Otava s přítoky Blanicí, Lomnicí a Skalicí (czso.cz, 2009).

Mapa č. 1 Lokality, ve kterých se nacházejí farmy ekologických zemědělců, kteří hospodaří v okrese Písek.

4.3.1.2 Prachaticko

Okres Prachatice nalezneme v jihozápadní části Jihočeského kraje. Okres Prachatice sousedí na západě s okresem Klatovy, na severu s okresem Strakonice, na východě s okresem České Budějovice a na jihovýchodě s okresem Český Krumlov. Část okresu tvoří státní hranici s Rakouskem a se Spolkovou republikou Německo. Hranice je tvořena hřebenem Šumavy. Rozloha kraje činí 1 375 km².

Větší část okresu tvoří podhorská vrchovina, která v pohraniční oblasti přechází v horské pásmo Šumavy. Většina rozlohy okresu se nachází v nadmořské výšce od 600-800 m. Nejnižším bodem je Netolická oblast (od 410-450 m). Nejvyšším bodem pak oblast Volarska a Vimperska. Nejvýše položenou obcí je Kvilda (1 062 m).

Klima okresu je ovlivněno nadmořskou výškou a členitostí terénu - je tudíž značně rozdílné. Nadmořské výšky (nad 800 m) mají podnebí mírně chladné až chladné, pod 800 m mírně teplé. Průměrná roční teplota na Kvildě je 3,7°C, v Husinci ležícím v nadmořské výšce 504 m pak 7°C. Průměrné roční srážky dosahují od 500 mm v nižších polohách až po 1 100 mm v horských oblastech, na hřebenech hor dosahují až 1 500 mm. Okres Prachatice není bohatý na suroviny. Bohatstvím jsou rozsáhlé lesy (52% plochy okresu) (czso.cz, 2009).

Mapa č. 2 Místo podnikání ekologické farmy Kovář – okres Prachatice

4.3.1.3 Strakonicko

Nejmenším okresem Jihočeského kraje je okres Strakonice. Okres má rozlohu 1 032 km². Z celkové rozlohy okresu činí 65 % zemědělská půda, 23 % lesy a 4 % vodní plochy. V severní části okresu najdeme Středočeskou žulovou vrchovinu a Brdy. V jižní části okresu pak podhůří Šumavy a Prachatickou pahorkatinu. Na východě do území okresu zasahuje severozápadní výběžek Českobudějovické pánve. Většinu okresu můžeme označit jako pahorkatinu, nejvyšším bodem okresu je vrch

Zahájený (845 m n.m.). Roviny nacházíme podél toku řeky Otavy. Nadmořská výška okresu je v severní polovině mezi 400 - 600 metry, ojediněle přes 600 metrů, v jižní polovině mezi 500 - 700 metry. Průměrná roční teplota se pohybuje v rozmezí 6 až 7,5 °C. Vodní srážky v rozpětí 550 - 650 mm/m². Podnebí je chladnější, vlhčí v oblasti vodních ploch. Okres můžeme rozčlenit na čtyři mikroregiony - Blatensko, Vodňansko, Volyňsko a Strakonicko (czso.cz, 2009).

Mapa č. 3 zobrazuje, ve které části okresu Strakonice se nachází farma pana Kouby.

4.3.1.4 Opavsko

Okres Opava leží v Moravskoslezském kraji. Hranice tvoří: na severu státní hranice mezi Českou republikou a Polskem, na východě s Ostravou a částí okresu Karviná, na jihu s okresem Nový Jičín a Olomouc a na západě s okresy Bruntál a Olomouc. Rozloha kraje činí 1 113 km². Je v pořadí třetím největším okresem Moravskoslezského kraje.

Území okresu můžeme charakterizovat dvěma přírodními útvary. Pahorkatinou Nížkého Jeseníku v jihozápadní části okresu s průměrnou nadmořskou

výškou 400 až 500 m n. m. a s nejvyšším bodem okresu Červenou Horou (749 m n. m.) a oblastí Hornoslezské nížiny v severovýchodní části okresu s průměrnou nadmořskou výškou 300 m a s nejnižším bodem 198 m n. m. v místě, kde řeka Odra opouští území okresu v katastru obce Šilheřovice. Celé území okresu náleží Baltskému úmoří a je odvodňováno řekou Odrou. Hlavní vodní osu okresu tvoří řeka Opava, která se vlévá do Odry. Podnebí daného území je dáno jeho zeměpisnou polohou. Území je otevřeno baltickému klimatu, do něhož proniká vliv podnebí kontinentálního. Počasí se vyznačuje mírným létem, teplým podzimem a dostatečnými srážkami. Nepravidelné jsou dešťové srážky. Průměrná roční teplota území je 7 až 8 °C. Vedle zemědělské půdy je v okrese podle stavu k 31. 12. 2009 celkem 30 899 ha lesní půdy, tj. 27,8 % z celkové výměry. Okres Opava patří k převážně zemědělským oblastem a tvoří jádro zemědělské produkce kraje. Z celkové výměry cca 69 064 ha zemědělské půdy připadá zhruba 81,5 % na ornou půdu. K 31. 12. 2009 bylo v okrese Opava 1 530 jednotek zabývajících se zemědělstvím, lesnictvím nebo rybářstvím (czso.cz, 2011).

Mapa č. 4 zobrazuje, ve které části okresu Opava se nachází farma OZS Zempol.

4.3.1.5 Českobudějovicko

Okres České Budějovice sousedí se všemi okresy Jihočeského kraje (od západu přes sever k jihu - Český Krumlov, Prachatice, Strakonice, Písek, Tábor, Jindřichův Hradec). Rozloha je 1 638 km², a je čtvrtým největším v rámci České republiky. Území okresu má protáhlý tvar s maximální délkou 77 km (sever - jih) a šířkou 33 km (východ - západ). Severní část území je mírně zvlněná, jižní část má podhorský ráz. Nejvýše položeným místem je vrchol hory Vysoká v Novohradských horách (1 034 m n.m.). Nejnižše položeným místem je údolí řeky Vltavy u Týna nad Vltavou (343 m n.m.). Průměrná nadmořská výška se pohybuje kolem 500 m. Průměrná roční teplota je 7 - 8° C. Průměrné srážky se pohybují v rozpětí od 400 do 2 100 mm/m². Z celkového ročního úhrnu srážek připadá 25 % na jaro, 40 % na léto, 20 % na podzim a 15 % na zimu.

Znakem okresu jsou vodní plochy. Na území bylo vybudováno kolem 300 rybníků, nejznámějším je rybník Bezdrev nedaleko Hluboké na Vltavou. Od jihu k severu okres protíná řeka Vltava s hlavními vodními zdroji z přítoků řeky Malše v Českých Budějovicích a z řeky Lužnice u Týna nad Vltavou. Přehrada Hněvkovice byla na řece Vltavě vybudována pro potřeby Jaderné elektrárny Temelín, která se nachází v severní části okresu. Půdní a klimatické podmínky ovlivnily využití půdy. Z plochy okresu tvoří více než polovinu zemědělská půda, když zhruba 40 % ploch okresu je půda orná. Na lesní půdu připadá zhruba třetina ploch okresu a na vodní plochy necelých 6 %. Ze surovinových zdrojů, kterých není mnoho, jsou nejvýznamnější pouze naleziště ruly, křemeliny, písků, rašeliny. Významné je množství lesů, které jsou jak zdrojem dřeva, regulátorem vodního režimu a celkového klimatu. Převažují jehličnaté a smíšené lesy (cszo.cz, 2009).

Mapa č. 5 zobrazuje, ve které části okresu České Budějovice se nachází farma pana Červenky a paní Červenkové.

4.4 Charakteristika jednotlivých farmářů a farem

4.4.1 Zíka Karel

Pan Zíka je přihlášen jako ekologický zemědělec od roku 2008. Ekologickému hospodářství se věnuje v jižní části Píseckého okresu ve vesnici Heřmaň. Na farmě pracují 2 lidé. Nadmořská výška farmy se pohybuje mezi 420 – 450 m.n.m.. V dotazníku uvedl, že výměra zemědělské půdy se pohybuje okolo 153 ha. Kontrolní a certifikační organizací je BIODIV, Brno. Mezi hlavní plodiny pěstované v rámci ekologického zemědělství patří: triticales, oves,

ječmen, brambory. Průměrné zkratové výnosy uvedl následující: triticales – 3,0 t/ha, brambory – 15,0 t/ha.

4.4.2 Krejcar David

Pan David Krejcar má svou farmu v malé vesnici Těsínov, která leží cca. 2 kilometry od města Protivín. Podnikání v zemědělství přebíral spolu se svým bratrem Michalem Krejcarem od svého otce. Od kterého roku se věnuje ekologickému zemědělství nebyl schopný říci. Výměra farmy činí dle sdělení pana Krejcara 350,16 ha, z toho orná půda 173,8 ha. Kontrolní a certifikační organizací je KEZ o.p.s. Chrudim. Průměrná nadmořská výška farmy je 450 m.n.m. Mezi pěstované plodiny patří sojové boby – soja, triticales, pšenice dvouzrnka.

4.4.3 Krejcar Michal

Pan Michal Krejcar podniká na farmě ve vesnici Žďár, která leží cca. 1 km od města Protivín směrem na Písek. Podnikal se svým bratrem Davidem. Nyní podniká samostatně. Ekologická farma se nachází v nadmořské výšce mezi 414 – 500 m.n.m.. Výměra orné půdy je 29,38 ha. Pan Krejcar se věnuje pěstování pšenice jednozrnky, triticales. Kontrolní a certifikační organizací je BIOKONT CZ, Brno.

4.4.4 Václav Kovář – Zemědělská výroba Záblatí

Na otázku, od kterého roku se věnuje ekologickému zemědělství uvedl pan Kovář, že s krátkým přerušením od 80. let 20. století. Poté vysvětlil, že ekologická farma v Záblatí má „dlouhou tradici“. Před rokem 1989 zde byl údajně státní statek patřící k zemědělskému družstvu ve Vlachově Březí a farma v obci Záblatí byla „zkušební farmou ekologického zemědělství“. Farma se nachází cca 15 km jihozápadně od Prachatic. Výměra zemědělské půdy činí celkem 978,89 ha, z toho orná půda 82,04 ha. Nadmořská výška farmy se pohybuje mezi 550 – 920 m.n.m.. Počet pracovníků farmy je 12. Kontrolní a certifikační organizací je BIOKONT CZ,

Brno. Mezi hlavní pěstované plodiny patří: Triticale s průměrným hektarovým výnosem 2,2 t a žito s výnosem stejným jako u triticale. Farma má produkci rostlinnou i živočišnou.

4.4.5 Kouba Jiří

Pan Kouba Jiří se ekologickému zemědělství věnuje ve Strakonickém okrese ve vesnici Vodňanské Svobodné Hory, která leží cca 4 km jihozápadně od města Prachatic. Ekologickému zemědělství se věnuje od roku 2000. Na farmě pracuje sám. V dotazníku uvedl, že přibližná nadmořská výška farmy je 550 m.n.m. a výměra farmy je kolem 60 hektarů. Kontrolní a certifikační organizací je KEZ o.p.s. Chrudim. Mezi pěstované plodiny patří oves, s výnosem 3,8 t/ha a triticale s výnosem 2,6 t/ha. Také se věnuje ekologickému chovu masného skotu.

4.4.6 Obchodně zemědělská společnost Zempol

Obchodně zemědělská společnost Zempol (dále jen Zempol) se na základě zjištění v první části dotazníku věnuje ekologickému způsobu zemědělství od roku 2000. Podniká v Moravskoslezském kraji a průměrná nadmořská výška farmy je 570 m.n.m.. Kontrolní a certifikační organizací Zempolu je KEZ o.p.s. Chrudim. Farmu jsem vybral proto, že se věnuje ekologickému i konvenčnímu systému hospodaření. Ekologická farma hospodaří na celkem 132 ha orné půdy, dále se věnuje pastevnímu chovu masného skotu. Hlavní pěstované plodiny včetně hektarových výnosů uvádí tabulka č. 8

Tabulka č. 8 – Hektarové výnosy uvedených plodin Zempolu

Pěstovaná plodina	Průměrný hektarový výnos (v tunách)
Pohanka	1,2 t
Oves	3,1 t
Triticale	2,6 t
Jetel (na semeno)	0,1 t
Pšenice špalda	2,8 t

4.4.7 Červenka Pavel

Farma pana Pavla Červenky je umístěna na hranici Píseckého a Českobudějovického okresu u vesnice Dražíč. Zemědělství se věnuje od roku 1990. V dotazníku uvedl, že výměra farmy je necelých 9 hektarů. Průměrná nadmořská farmy činí 440 m.n.m.. Kontrolní a certifikační organizací je BIOKONT CZ, Brno. Věnuje se pěstování triticales a ovsa.

4.4.8 Červenková Magdalena

Paní Červenková má svou farmu také na hranici Píseckého a Českobudějovického okresu, cca 4 km od vesnice Dražíč, v místě zvaném Samota Hemera. V rámci ekologické činnosti se věnuje rostlinné a živočišné produkci. V rostlinné produkci pěstuje triticales, oves, pšenici špaldu. Zemědělství provozuje od roku 1990. Nadmořská výška farmy v rozmezí 440 – 480 m.n.m.. Kontrolní organizací je BIOKONT CZ, Brno. Výnosy ani další informace o farmě neuvedla.

5. Výsledky a diskuze

Šarapatka, Urban a kol., (2006) uvádějí, že „*ekologicky hospodařící zemědělec nemá k dispozici řadu podpůrných prostředků (např. lehce rozpustná minerální hnojiva, pesticidy, regulátory růstu). Metody chemické regulace produkčního procesu pak nahrazuje racionálními a biologickými postupy. Proto je nutné, aby znal důkladně biologické zákonitosti a využíval je. Úspěch při pěstování jednotlivých plodin do značné míry závisí na obecném dodržování hlavních zásad rostlinné produkce v ekologickém podniku a respektování specifik ekologického hospodaření*“.

Nezbytným předpokladem pro projektování ekologických systémů hospodaření je znalost právních předpisů. Hlavní zásady ekologického hospodaření vyplývající ze zákona o ekologickém zemědělství, a z prováděcí vyhlášky (Konvalina a kol., 2007). Uváděné zásady ekologického hospodaření v legislativě se prolínají s výsledky v dotazníkovém šetření.

Výsledková část je rozdělena na dvě části. První část je věnována agrotechnice, která je ještě rozdělena do několika oddílů:

1. Osevní postup
2. Obdělávání půdy
3. Regulace škodlivých činitelů
4. Přímá regulace plevelů
5. Regulace chorob a škůdců
6. Rozmnožovací materiál
7. Výživa a hnojení rostlin

Druhá část se týká všeobecných informací s ohledem na ekologické zemědělství a je rozdělena do následujících podbodů:

1. Dotace v ekologickém zemědělství
2. Ekonomika (v případě, že farmář nechtěl odpovídat, tak nemusel)
3. Kontroly
4. Legislativa

5.1 Výsledky – Agrotechnická část dotazníku

5.1.1 Osevní postup

V agrotechnické části dotazníku byly na prvním místě otázky týkající se osevního postupu. Otázky se týkaly způsobu sestavování osevního postupu, a tím, co jednotlivé zemědělce nejvíce limituje při sestavování osevního postupu.

Osevní postup by měl být vyvážený a pestrý, měl by se zaměřit na udržení a zvýšení půdní úrodnosti, zajištění živin důležitých pro růst rostlin a co největší minimalizaci ztrát živin. Osevní postup musí umožnit:

- zařazení luskovin, jetelovin či směsek s nimi,
- využití podsevů, zeleného hnojení a meziplodin,
- zvýšení obsahu humusu v půdě,
- střídání plodin, které mají různou konkurenční schopnost vůči škůdcům, původcům chorob, plevelům a mají za cíl snížit jejich populační hustotu, (Konvalina a kol., 2007).

Jak je zřejmé z tabulky č. 9, dotázaní farmáři se snaží, aby byl osevní postup takový, jak uvádí např. Konvalina a kol., (2007). V jejich osevním postupu nechybí jetelotravní směska, využití podsevů a také střídání plodin, které mají různou konkurenční schopnost tak, aby nedocházelo k přemnožení škůdců, chorob a také k degradaci půdy.

Kulturní plodiny lze také dále seskupit podle typických vlastností ve vztahu k půdní úrodnosti, k dalším plodinám osevního postupu do dvou základních skupin, a to na zlepšující a zhoršující.

Příklad osevního postupu pro ekologicky hospodařící podniky – příklad podniku bez chovu hospodářských zvířat:

1. luskoviny na zrno nebo rotující úhor
2. brambory
3. ozimá pšenice nebo žito (meziplodina: horčice)

4. oves (meziplodina: svazenka)
5. hrách
6. ozimá pšenice (podsev: jetelotravní směska – rotující úhor)

Většina farmářů na první otázku uvedla, že osevní postup sestavuje tradičním způsobem, který uvádí tabulka č. 9

Tabulka č. 9 - Osevní postup, který uplatňují dotázaní ekologičtí farmáři.

Rok	Plodina
1.	JTS*
2.	JTS
3.	Obilovina
4.	Obilovina
5.	Brambory
6.	Jarní plodina s podsevem JTS

*Vysvětlivka (JTS – jetelotravní směska)

Farmáři se shodli v tom, že ve 4. roce přidávají podsev a ten následně využijí jako zelené hnojení. V případě potřeby použijí ještě přihnojení organickým hnojivem.

Z tabulky č. 9. je patrné, že dotázaní farmáři používají takový osevní postup, který se podobá osevnímu postupu uvedenému v příkladu. Plodiny jsou zde však v jiném sledu. Základem obou je ale střídání plodin s různými nároky na obsah živin v půdě.

Na otázku, jaký je největší problém při sestavování osevního postupu se všichni respondenti shodli, že jim nečiní sestavování osevních postupů problémy.

Z výše popsaného je patrné, že při sestavování osevních postupů se farmáři necítí být limitovaní. Legislativu by v rámci osevního postupu nechali takovou, jaká je nyní.

5.1.2 Obdělávání půdy

Obdělávání půdy se má v ekologickém zemědělství provádět s ohledem na zlepšení fyzikálních vlastností půdy, úrodnosti, protiezorním působením, ale hlavně šetrným způsobem. (Moudrý a kol., 2007)

Šarapatka a Urban a kol., (2006) uvádějí následující cíle zpracování půdy:

- a) podpoření aktivity edafonu
- b) zlepšit aeraci půdy (pronikání vzdušného kyslíku a dusíku)
- c) umožnění založení porostu
- d) omezení chorob, škůdců, plevelů, nebo jejich zničení
- e) snížit evaporaci
- f) díky prokypření půdy umožnění růstu a pronikání kořenů do hloubky půdního profilu
- g) zvýšení infiltrace vody
- h) odstranění utužení a zhutnění půdy způsobenými předchozími zásahy
- ch) zapravení hnojiv a rostlinných zbytků do půdy

K základnímu prvku zpracování půdy v ekologickém zemědělství patří obracení půdy (výměna vrchních a spodních vrstev). Obrácení půdy je důležité především pro biologickou aktivitu půdy, dobrou přípravu seťového lůžka, vyklíčení vysetého osiva. Obrácení půdy zamezuje unikání koloidů z půdy. Obrácení se provádí v případě aplikace statkového hnojiva nebo rostlinných zbytků na pozemek (Kalinová a kol., 2007).

Druhou důležitou částí zpracování půdy v ekologickém zemědělství je kypření. Při kypření půdy dochází k provzdušňování půdy, a tím dochází k okysličení vrchních i spodních vrstev půdy. Kypření můžeme rozdělit na dvě hlavní části. Na mechanické kypření, pro jehož provedení používáme různé nástroje, nebo biologické kypření, které sami provádějí hlubokokořenicí rostliny (např. vojtěška setá – *Medicago sativa*).

Třetím prvkem je rozdrčení hrud a rozdrolení zeminy. Důležité je neustále udržovat drolivou strukturu půdy, aby nedocházelo k ničení přírodní formy půdy. Po rozbití kompaktních vrstev a rozdrolení zeminy získáme pozemek s větší rozlohou půdních vrstev, které výborně vstřebávají vodu a živiny. Musíme se ovšem vyhnout

přílišnému intenzivnímu zpracování až na prach. Mohlo by snadněji dojít k půdní erozi (Kalinová a kol., 2007).

Čtvrtou součástí zpracování půdy je mísení. Správné promísení roztřídí půdu podle velikosti na jednotlivé částice. Velké částice jsou poté ve spodních vrstvách, drobné částice se nachází na povrchu. Při mísení můžeme použít hnojivo jako přísadu. Kompost vždy mísíme s půdou. Statková hnojiva naopak do půdy zapravujeme (Kalinová a kol., 2007).

V ekologickém zemědělství se při zpracování půdy používají také válce. Válce slouží k udusání půdy, které je další součástí zpracování půdy. Kromě udusání slouží také k uhlazení a urovnání povrchu. Campelův válec je prostředek pro dokončení orby. Půdu stlačuje, a tím rozbíjí velké hroudy zeminy. Válením zaplňuje volné prostory mezi částicemi půdy – důležité pro výsev osiv. Podpoří se tím zahřívání půdy, plocha pro přísun vody (Kalinová a kol., 2007).

Orba je další částí obdělávání půdy v ekologickém zemědělství. Uvádí se, že podle půdního typu, rostlinného druhu, obsahu vlhkosti a tažné síle volíme způsob orby. Hloubku orby také určujeme podle několika faktorů. Hlavním faktorem při určení hloubky orby je druh rostliny, kterou budeme na pozemek vysévat. Hluboká orba zvyšuje nároky na energii a může redukovat rentabilitu rostlinné produkce. Dalšími důležitými faktory jsou hloubka ornice, fyzikální vlastnosti půdního podloží a chemické vlastnosti půdního podloží (Kalinová a kol., 2007).

Tabulka č. 10 - Výhody a nevýhody orby

Výhody orby	Nevýhody orby
provzdušnění ornice	vyšší pracovní a energetické náklady
podpora aktivity edafonu (podpora mineralizace živin)	vyšší rozklad humusu
zapravení posklizňových zbytků, meziplodin a hnojiv	poškození edafonu
redukce ztrát živin a koloidů do podomičí	větší nebezpečí tvorby přísušku či rozbahnění
účinné hubení plevelů (zejména vytrvalých)	zapravení semen plevelů do větších hloubek
rychlejší osychání půdy (dřívější vstup na pozemek)	pozvolnější osychání půdy na jaře
větší prokořenění půdy	kontrastní přechod mezi ornicí a podomičím

(Zdroj: Šarapatka, Urban a kol., 2006)

Vláčení se provádí bránami. Hlavním cílem je mělké prokypření zpravidla do hloubky 6-12 centimetrů, urovnání povrchové vrstvy ornice, rozbití hrud. Vláčí se při předset'ové přípravě. Vláčíme i strniště, pokud se ovšem neprovádí podmínka.

Otázky obdělávání půdy se týkaly způsobu obdělávání půdy, protierozních opatření a zlepšování fyzikálních vlastností půdy. Z následujících tabulek vyplývá, jaké byly odpovědi dotazových farmářů

Tabulka č. 11 – obdělávání půdy, formy, které používají dotázaní farmáři

Jméno farmy	Způsob obdělávání půdy				
	Orba	Podmítka	Vláčení	Plečkování	Jiný způsob
Červenka	X	-	X	-	-
Červenková	X	-	X	-	-
Krejcar D.	X	-	X	-	-
Krejcar M.	X	X	-	X	-
Kouba	X	-	X	X	X (kultivace)
Kovář	X	-	X	-	X (prut.brány)
Zempol	X	X	X	-	X (kompaktor)
Zíka	X	-	X*	_*	-

* Vysvětlivky: „X“ = používají, „-“ = nepoužívají

Z tabulky č. 11 je patrné, že farmáři nejčastěji obdělávají půdu orbou a vláčením. Při podrobnějším studování tabulky č. 10, která uvádí výhody a nevýhody orby si můžeme všimnout, že častější orba způsobuje poškození edafonu, je náročnější na pracovní a energetické nároky.

Podmítku, která je jedním ze základních opatření z hlediska regulace plevelů (Šarapatka, Urban *et al.*, 2006) provádějí pouze 2 z dotázaných farmářů.

Tabulka č. 12 – Protierozní opatření

Jméno farmy	Protierozní opatření					
	Výsev jetelovin	Nepěstování širokořádkových plodin	Zatravnění svažitých pozemků	Výsadba větrolamů	Pěstování na méně svažitých pozemcích	Zatravněné plochy okolo polí
Červenka	X	X	-	-	X	-
Červenková	-	X	-	X	-	-
Krejcar D.	X	X	-	-	-	-
Krejcar M.	X	X	-	-	X	-
Kouba	X	-	-	-	-	X
Kovář	X	-	X	-	-	-
Zempol	-	X	-	-	X	-
Zíka	-	-	X	X*	-	.*

* Vysvětlivky: „X“ = používají, „-“ = nepoužívají

Většina dotázaných se snaží používat taková opatření, která chrání půdu vůči erozi. Je patrné, že většina farmářů využívá v osevních postupech příznivého působení jetelovin. Dotázaní také nepěstují širokořádkové plodiny na svazích.

Tabulka č. 13 – Zlepšování fyzikálních vlast. půdy

Jméno farmy	Způsob zlepšování fyzikálních vlastností půdy			
	Hnojení org. hnojivy	Využití kompostů	Ponechání strniště přes zimu	Pozemek stále „zelený“
Červenka	X	-	-	X
Červenková	X	-	X	-
Krejcar D.	X	-	-	X
Krejcar M.	X	-	X	-
Kouba	X	-	-	X
Kovář	X	-	-	X
Zempol	X	-	-	X
Zíka	X	X	X	X

* Vysvětlivky: „X“ = používají, „-“ = nepoužívají

Jak je patrné z tabulek i z odborné literatury, dotázaní se snaží obdělávat půdu co nejšetrněji tak, aby docházelo ke zlepšování fyzického stavu půdy, ke zlepšování protierozních opatření, atd.

V rámci obdělávání půdy došlo mezi dotázanými také ke shodě, že legislativa může zůstat taková, jaká je nyní.

5.1.3 Regulace škodlivých činitelů

Základ regulace škodlivých činitelů je založen na preventivních opatřeních, ke kterým patří:

- smíšené kultury,
- zelené hnojení,
- optimální osevní postup (Moudrý a kol., 2007).

V rámci oddílu Regulace škodlivých činitelů byl vybraným subjektům položen dotaz, jaké používají prostředky pro regulaci škodlivých činitelů. V nabídce uvedené pod dotazem měli dotazovaní vybírat činitele, které používají. Z následující tabulky č. 14 vyplývá, jaké používají prostředky na regulaci škodlivých činitelů.

Tabulka č. 14 – Prostředky na regulaci škodlivých činitelů

Jméno farmy	Způsob regulace škodlivých činitelů			
	Optimální osevní postup	Smíšené kultury	Zelené hnojení	Jiné
Červenka	X	-	X	-
Červenková	X	X	-	-
Krejcar D.	X	X	X	-
Krejcar M.	X	-	-	-
Kouba	X	X	-	-
Kovář	X	X	X	-
Zempol	X	-	X	-
Zíka	X	X	X	-

* Vysvětlivky: „X“ = používají, „-“ = nepoužívají

5.1.4 Přímá regulace plevelů

Šarapatka, Urban a kol., (2006) definují plevel jako „rostlinu, která na daném pozemku roste bez naší vůle nebo proti ní. Podle definice Evropské společnosti pro výzkum plevelů je plevel rostlina, která překáží cílům a požadavkům člověka. Plevel se tedy může stát jakákoliv nekulturní, ale i kulturní rostlina“.

V této otázce byly na výběr dvě možnosti. První možností bylo používání mechanických metod (např. plečkování) a druhou možností bylo použití fyzikálních metod. Všichni respondenti se shodli, že používají mechanické metody regulace plevelů s tím, že používají především: plečkování, plecí brány nebo prutové brány.

K přímé regulaci plevelů se v ekologickém zemědělství používá především mechanických metod, jako je plečkování, vláčení a podryvání. Povoleny ale jsou i metody fyzikální, ke kterým můžeme řadit i metody termické (Konvalina a kol., 2007).

5.1.5 Regulace chorob a škůdců

Regulace chorob a škůdců je možná (vyjma metod nepřímé ochrany rostlin) za pomoci postupů a přípravků povolených v příloze II. Nařízení Rady. Především se jedná o metody regulace biologické a fyzikální (Moudrý a kol., 2007).

Jednotliví farmáři se shodli, že při své ekologické rostlinné produkci nepoužívají žádné prostředky k regulaci chorob a škůdců. Zaujali mne však odpovědi farmáře Zíky, který na dané otázky odpověděl, že je zastánce biologické rovnováhy, a že příroda sama si dokáže pomoci sama, pokud se dostane právě do rovnováhy. Prostředky na ochranu podle jeho názoru nejsou potřeba.

Regulace škodlivých činitelů (ať už mluvíme o přímé regulaci plevelů či regulaci chorob a škůdců) je v ekologickém zemědělství problematická. Existuje pouze omezené množství prostředků, které může farmář použít v rámci své činnosti k opatřením vedoucím ke snížení počtu chorob a škůdců. Pro jednotlivé farmáře je

snazší používat „jednoduché metody regulace“ (např. plečkování), než prostředky povolené. Limitem v rámci regulace škodlivých činitelů je podle farmářů malý okruh prostředků, které mohou v rámci ekologického zemědělství použít pro regulaci škodlivých činitelů.

5.1.6 Rozmnožovací materiál

Otázek v rámci oddílu Rozmnožovací materiál bylo celkem pět. Otázky se týkaly vlastní produkce rozmnožovacího materiálu, nákupu materiálu, použití rozmnožovacího materiálu nemořené, trhu s tímto materiálem a poslední otázkou byla změny legislativy v rámci rozmnožovacího materiálu.

Seznam rozmnožovacího materiálu pro ekologické zemědělství vede Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský Brno. Pokud na seznamu není požadovaná odrůda, je možné použít nemořený konvenční rozmnožovací materiál – na výjimku (Konvalina a kol., 2007).

Odbor osiv a sadby provádí v oblasti ekologického zemědělství následující činnosti:

1. vedení databází osiv v rámci ekologické zemědělství
2. udělování výjimek na použití konvenčního osiva a sadby (včetně sadby brambor) v ekologickém zemědělství (UKZUZ, 2011).

Šarapatka a kol., (2007) uvádějí, že by farmáři měli používat osivo i sadbu z ekologické produkce. Díky tomu, že Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský může udělovat výjimky při používání konvenčního osiva a sadby, které není mořené, mohou při své činnosti farmáři používat i tato osiva. Z následující tabulky č. 15 i grafu 3 vyplývá, že ekologičtí farmáři z řady důvodů volí často konvenční nemořené osivo.

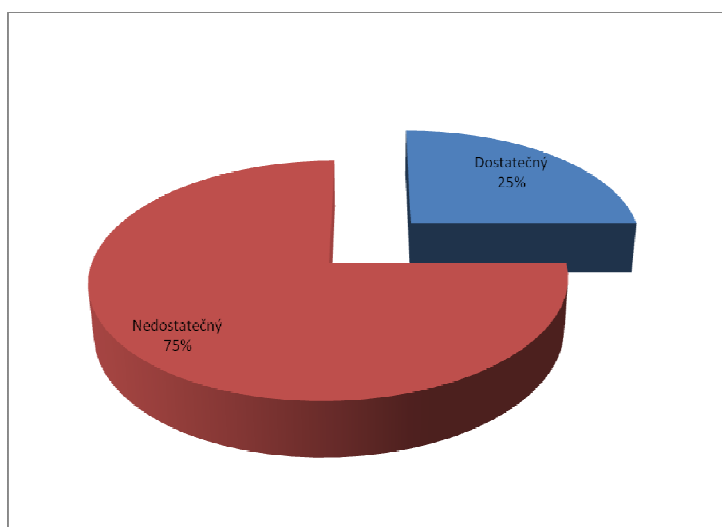
Tabulka č. 15 - Odpovědi v rámci oddílu rozmnožovací materiál

Jméno farmy	Rozmnožovací materiál					Změna legislativy v rámci rozmnožovacího materiálu
	Produkce samostatná		Nákup rozmnožovacího materiálu	Použití nemořené materiálu		
	Ano	Ne		Ano (výjimka)	Ne	
Červenka	X, částečně	-	Ano, na výjimku	-	-	Ne
Červenková	X, částečně	-	Ano, na výjimku	Ano	-	Rozšířit seznam osiv
Krejcar D.	X, částečně	-	-	Ano	-	Není potřeba
Krejcar M.	X, částečně	-	-	Ano	-	Malý rozsah osiv
Kouba	X, částečně	-	Ano, na výjimku	Ano	-	Není potřeba
Kovář	X, částečně	-	Ano, na výjimku	Ano	-	Nemusí, spíše upravit nákupní cen osiv
Zempol	X, částečně	-	Ano, na výjimku	Ano	-	U semen trav použít i konvenční osiva (nemoří se)
Zíka	X, částečně*	-	Ano, na výjimku	Ano	-*	Je dostačující

* Vysvětlivky: „X“ = používají, „-“ = nepoužívají

Graf č. 3 uvádí odpovědi farmářů na otázku, zda si myslí, že je dostatečný trh s rozmnožovacím materiálem pro ekologické zemědělství – zobrazeno v procentech podle odpovědí zda je dostatečný nebo zda dostatečný není.

Graf č. 3 – Odpovědi na otázku dostatečnosti trhu s rozmnožovacím materiálem

Dotázaní farmáři uvedli, že velké plus v rámci rozmnožovacího materiálu je možnost, že mohou nakupovat i osiva, která nejsou mořená a pocházejí z konvenční produkce. Nepovažují za problém, že tato osiva mohou být použita pouze na výjimku. Použití osiv na výjimku je tedy žádným způsobem nelimituje.

Za limit považuje společnost Zempol tu skutečnost, že u semen trav nemohou použít i konvenční osiva, která se dle vyjádření nemoří. Dalším limitem, jak si můžeme všimnout z grafu č. 3 je skutečnost, že dle dotázaných farmářů není dostatečný trh s ekologickým osivem. Skutečnost však doplňuje to, že mohou, jak je uvedeno výše použít nemořená osiva z konvenční produkce.

5.1.7 Výživa a hnojení rostlin

Základním principem v rámci ekologického zemědělství je omezení přísunu živin do systému, snaha o co nejvíce uzavřený koloběh živin a minimální ztráty živin. Ekologicky přijatelné je hospodaření, zabezpečující, aby více než 1/2 biomasy vyprodukované na pozemku zůstala, a to ve formě posklizňových zbytků, zeleného hnojení nebo se díky cyklické transformace vracela zpět do půdy ve formě statkových hnojiv (Moudrý a kol., 2007).

Povinností ekologického podnikatele je obdělávat půdu šetrným způsobem, zlepšovat její fyzikální vlastnosti, její úrodnost, používat látky (hnojiva, pomocné látky) pro ekologické zemědělství povolené (Konvalina a kol., 2008).

Nařízení Komise (ES) č. 889/2008 zmiňuje, že „*celkové množství statkových hnojiv, používaných v zemědělském podniku nesmí přesáhnout 170 kg dusíku ročně na hektar zemědělsky využitě půdy. Tato mez se týká pouze používání chlévského hnoje, sušeného chlévského hnoje a dehydrovaného drůbežního trusu, kompostovaných živočišných výkalů, včetně drůbežního trusu, kompostovaného chlévského hnoje a kapalných živočišných výkalů*“.

Průměrná dávka dusíku, kterou může zemědělec aplikovat ve statkových hnojivech na hektar a rok činí v průměru 150 kg. Zemědělec ale může aplikovat až

170 kg. A to za předpokladu, že dal na jiný pozemek méně. V průměru se tedy aplikovaná dávka rovná 150 kg dusíku.

V oddílu výživa a hnojení rostlin bylo uvedeno 5 otázek. Tabulka č. 16 uvádí odpovědi na jednotlivé otázky dotázaných subjektů.

Tabulka č. 16 – Odpovědi v rámci části Výživa a hnojení rostlin

Jméno farmy	Výživa a hnojení rostlin				
	Druh používaného hnojiva	Četnost hnojení	Použití zeleného hnojení	Problém s aplikovanou dávkou dusíku	Úprava v legislativě podle názoru jednotlivců
Červenka	Statková, zelené	Dle potřeby	Ano	Ano	Zvýšit aplikovatelnou dávku dusíku
Červenková	Vlastní statková	1 x ročně	Částečně	Ne	Ne
Krejcar D.	Vlastní statková, zelené	1x ročně	Ano	Ne	Není potřeba
Krejcar M.	Statková,	Podle potřeby	Částečně	Ano	Upravit výši dávky dusíku
Kouba	Statková, komposty, částečně zelené	1 x ročně	Částečně	Částečně ano	Kdo hospodář na orné půdě, měl by chovat i zvířata
Kovář	Statková, zelené hnojení	1x ročně	Ano	Není	Nic se měnit nemusí
Zempol	Vlastní statková	1 x za 3 roky	Ano	Ano	Možnost přihnojení během vegetace (Agrohum)*
Zíka	Statková hnojiva, komposty	Podle stavu pozemku	Ano	Ne	Nedostávám se s problematikou do konfliktu

* Agrohum je organické hnojivo se zvýšeným účinkem pro úrodnost půdy a stabilizaci jejího pH. Je vyráběn smícháním stájových odpadů z chovu drůbeže, prasat a skotu a jejich následným fermentováním v bioreaktorech. (www.eko-hum.cz, 2011)

Jestliže Moudrý a kol., (2007) dodávají, že je důležité využívat statkových hnojiv, zeleného hnojení tak, aby byl zajištěn co nejvíce uzavřený koloběh živin a nedocházelo k jejich ztrátám, pak z tabulky č. 16 je patrné, že farmáři toto plní. Většina z nich používá jak statková hnojiva, tak i hnojení zelené. Někteří k tomuto přidávají navíc ještě kompostovanou hmotu.

Limitem pro některé z oslovených farmářů je dodržení aplikované dávky dusíku ve statkových hnojivech (170 kg N/ha za rok). Jedná se především o ty farmáře, kteří mají menší podíl pozemků pro rostlinnou produkci a více skotu. Při kontrolách může docházet ke zjištění, že došlo k přehnojení a následně mohou být sankcionováni.

5.2. Všeobecná část dotazníku

5.2.1 Dotace v ekologickém zemědělství

Předložené otázky ohledně problematiky dotací v ekologickém zemědělství měly alespoň částečně zmapovat dostupnost, systém administrování poskytovaných dotací a jak by měl vypadat systém přidělování dotací poskytovaných ekologickým zemědělcům. Na otázku o dostupnosti dotací všichni odpověděli shodně, že ano. Tabulka č. 17 znázorňuje odpovědi na otázky, zda je systém administrování poskytovaných dotací složitý.

Tabulka č. 17 – Administrace poskytovaných dotací

Jméno farmy	Je systém administrování poskytovaných dotací složitý?
Červenka	Není.
Červenková	Dříve bývaly větší problémy.
Krejcar D.	Není.
Krejcar M.	Podle toho, na které dotace chceme dosáhnout.
Kouba	Základní dotace ne, ostatní trochu složitější.
Kovář	V dnešní době už není, dříve to bylo složitější.
Zempol	Už jsme si zvykli.
Zíka	Není.

Jak je patrné z odpovědí, dotazovaným nedělá administrování problémy. Pokud se bude jednat o základní dotace (Top-Up, LFA), tak s administrováním dotací problémy nebývají. V případě, že farmáři budou chtít dosáhnout na dotace, o které nežádají pravidelně, dostávají se následně do problémových situací.

Shoda panovala také v poslední otázce týkající se dotací v ekologickém systému hospodaření. Otázka zněla, jak by měl vypadat systém přidělování dotací poskytovaným ekologickým zemědělcům. Všichni odpověděli, že systém by mohl zůstat takový, jako je doposud.

5.2.2 Ekonomika

V případě otázek týkajících se problematiky ekonomiky jejich podniků si dotazovaní mohli vybrat, zda na dané otázky chtějí odpovídat. První otázka v tomto oddíle se týkala obratu jejich ekologického hospodaření a mohla se zdát již hodně osobní. I přes tuto možnost sdělil Zempol, že obrat jejich ekologického hospodaření činí cca 31 mil. Kč a pan Zíka, že obrat je kolem 2 mil. včetně dotací. Druhá otázka, na kterou farmáři odpovídali, zněla takto: Je možné, dle Vašeho názoru, aby ekologicky hospodařící podnik ziskově prosperoval bez systému dotací? Opět u všech panovala stejná odpověď – Ne.

5.2.3 Kontroly

Předposledním oddílem dotazníku byly otázky týkající se kontrol a jejich provádění. Kdo kontroly provádí a jak často jsem zmínil v první části této práce. Otázky na téma kontrol byly dvě. První se týkala názoru na kontroly prováděné v rámci ekologického zemědělství. Došlo ke shodě, že dříve byly kontroly horší než dnes. Někteří farmáři si myslí, že je to tím, že je více kontrolních a certifikačních organizací a druzí tím, že je více ekologických zemědělců.

Pan Zíka v dotazníku uvedl, že kontroly by nemusely být pravidelné (každý rok), ale že by kontroloři měli chodit na základě podezření. Tím by se podle jeho názoru dospělo k tomu, že by došlo k selekci mezi farmáři, kteří tuto formu zemědělství dělají poctivě a těmi, kteří ekologické zemědělství dělají nepoctivě. Na četnost kontrol mne upozornili i ostatní. Názorově byli blíže panu Zíkovi. Některým každoroční kontroly nevadí, jiní říkají, že by kontroly měly být méně časté.

Druhá otázka směřovala na průběh samotné kontroly. Žádal jsem v ní zemědělce, aby v bodech popsali průběh takovéto kontroly. V současné době jsou dva druhy kontrol. Ohlášená kontrola či kontrola neohlášená. Farmáři popsali kontrolu následovně:

- Fyzická kontrola všech půdních bloků orné půdy
- Kontrola ustájení chovaných zvířat
- Kontrola skladů
- Kontrola zimovišť
- Kontrola pastevních areálů
- Zápis o kontrole s uvedením případných sankcí a jejich odstranění

5.2.4 Legislativa jako celek

Posledním oddílem dotazníku byla část, kde jsem se tázal na názory týkající se legislativy. Co by daní farmáři změnili a co jim v legislativě vyhovuje, složitost legislativy upravující ekologické zemědělství a poslední, myslím, že nejdůležitější otázka byla, v čem spatřují největší limit ekologického zemědělství v České republice.

Legislativu spatřují většinou pozitivně. Panuje shoda, že nejtěžší je legislativa v době, kdy farmáři začínají s ekologickou produkcí, v době konverze a než si farmář vybuduje návyky a ztratí „staré“, které měl v době konvenčního hospodaření.

V rámci této problematiky by mohla být limitem samotná legislativa, ale spíše pro ekologické zemědělce, kteří začínají. Na druhou stranu mají začínající ekologičtí zemědělci možnost vybrat si ze široké řady poradenských firem, které se specializují na tuto problematiku.

Odpovědi na otázku: Jaký je podle Vašeho názoru největší limit ekologického zemědělství v České republice? Zde bych si dovolil uvést odpovědi všech dotázaných.

Červenka: „Ceny vstupních a výstupních cen“.

Červenková: „Nákupní ceny ekologických osiv, když nebudeme chtít použít osivo na výjimku“.

Krejcar D.: „Nevzpomenu si, co by mě v rámci ekologického zemědělství limitovalo“.

Krejcar M.: „Pro mne je limitem dodržení aplikované dávky statkových hnojiv“.

Kouba: „Ceny vstupů a výstupů, dále pak lidé, kteří dělají, že ekologicky hospodaří a mají hospodářství kvůli dotacím“.

Kovář: „Zobchodování výroby. Co ekologicky vyprodukujeme prodáme za ceny konvenční. Největší problém je dneska ve výkupních cenách“.

Zempol: „Do 15%“.

Zíka: „Žádný limit není, celá republika by mohla hospodařit ekologicky“.

6. Závěry

Z následného shrnutí je patrné, které části legislativy respondentům vyhovují, a ve kterých částech legislativy vidí částečně problém (co by se v legislativě mohlo pozměnit). Dále uvádím, co dané farmáře limituje, mimo již zmíněnou legislativu.

Části legislativy, ve kterých dotázaní nespátřují limity:

- Osevní postup
- Obdělávání půdy

Části legislativy, kde se farmáři cítí být limitovaní:

- Regulace škodlivých činitelů (přímá regulace plevelů, regulace chorob a škůdců) : zde dotázaní spatřují limit, a to v malém okruhu povolených prostředků na regulaci plevelů, chorob či škůdců.

- Rozmnožovací materiál: limitem pro dotázané je nedostatečný trh s ekologickým rozmnožovacím materiálem.

- Výživa a hnojení: zde je limitem dodržení aplikované dávky dusíku ve statkových hnojivech, která je stanovena v maximální výši 170 kg N/ha za rok.

Všeobecné části, kde se farmáři cítí být limitovaní:

- Systém dotací: u dotací, o které dotázaní žádají méně často (ne každý rok) je limitem administrativa.

- Kontroly: u kontrol sdělila část farmářů, že je pravidelné každoroční kontroly nelimitují, část sdělila, že kontroly by nemusely být pravidelně každý rok. Jeden farmář uvedl, že by kontroly měly být na základě podezření.

- Legislativa jako celek: legislativa jako celek by mohla být limitem v době, kdy farmář začíná a ekologickým zemědělstvím a nemá osvojené základy ekologického zemědělství. Dle odpovědí oslovených zemědělců se zdají být největším limitem ekologického zemědělství nákupní a výkupní ceny produktů.

Cílem práce bylo od dotázaných zemědělců zjistit, co je v ekologickém zemědělství limituje, v čem spatřují problémy ve svém podnikání, a naopak, které části v rámci legislativy jim problémy nedělají. Limitů v rámci ekologického zemědělství je mnoho. Při vyplňování dotazníku jsem ale došel k závěru, že největším limitem pro ekologické zemědělce jsou ceny surovin. A to jak vstupních, tak výstupních.

7. Seznam použité literatury

1. KALINOVÁ, Jana; MOUDRÝ, Jan; KONVALINA, Petr; MOUDRÝ, Jan. *Půdní úrodnost, výživa a hnojení rostlin v ekologickém zemědělství*. 1.vydání. České Budějovice : Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zemědělská fakulta, 2007. 41 s. ISBN 978-80-7394-029-4.
2. KONVALINA, Petr; MOUDRÝ, Jan; MOUDRÝ, Jan; KALINOVÁ, Jana. *Pěstování rostlin v ekologickém zemědělství*. 1.vydání. České Budějovice : Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zemědělská fakulta, 2007. 118 s. ISBN 978-80-7394-031-7.
3. KONVALINA, Petr; MOUDRÝ, Jan; MOUDRÝ, Jan; KALINOVÁ, Jana. *Právní normy a dotace v ekologickém zemědělství*. 1.vydání. České Budějovice : Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zemědělská fakulta, 2007. 39 s. ISBN 978-80-7394-014-0.
4. KONVALINA, Petr; MOUDRÝ, Jan; KALINOVÁ, Jana; CAPOUCHOVÁ, Ivana; STEHNO, Zdeněk. *Pěstování obilnin a pseudoobilnin v ekologickém zemědělství*. 1.vydání. České Budějovice : Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zemědělská fakulta, 2008. 65 s. ISBN 978-80-7394-116-1.
5. KOUŘILOVÁ, Jindřiška; PŠENČÍK, Jiří; KOPTA, Daniel . *Dotace v zemědělství : z hlediska komplexního pohledu a s přihlédnutím k ekologickému zemědělství*. 1.vydání. Brno : AKADEMICKÉ NAKLADATELSTVÍ CERM, s.r.o. Brno, 2009. 106 s. ISBN 978-80-7204-637-9.
6. Ministerstvo zemědělství České republiky. *Metodický pokyn pro ekologické zemědělství*. Praha : Ministerstvo zemědělství České republiky, 1995. 56 s. ISBN 80-7084-130-3.
7. MOUDRÝ, Jan; MOUDRÝ, Jan; ROZSYPAL, Roman. *Analýza ekologického hospodaření na orné půdě*. 1.vydání. České Budějovice : Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zemědělská fakulta, 2007. 30 s. ISBN 978-80-7394-053-9.
8. MOUDRÝ, Jan; MOUDRÝ, Jan; KONVALINA, Petr; KALINOVÁ, Jana. *Základní principy ekologického zemědělství*. 1.vydání. České Budějovice : Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zemědělská fakulta, 2007. 39 s. ISBN 978-80-7394-041-6.
9. MOUDRÝ, Jan; MOUDRÝ, Jan; KONVALINA, Petr; KALINOVÁ, Jana. *Konverze na ekologické hospodaření a projektování ekologických farem*. 1.vydání. České Budějovice : Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zemědělská fakulta, 2007. 56 s. ISBN 978-80-7394-045-4
10. MOUDRÝ, Jan; KONVALINA, Petr; MOUDRÝ, Jan; KALINOVÁ, Jana. *Ekologické zemědělství*. 1.vydání. České Budějovice : Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zemědělská fakulta, 2007. 219 s. ISBN 978-80-7394-046-1.

11. MOUDRÝ, Jan; MOUDRÝ, Jan; CUDLÍNOVÁ, Eva; HARTL, Wilfried; KROMP, Bernard; KOVALINA, Petr; ŠRÁMEK, Jan; KOLÁŘOVÁ, Pavlína; FUKA, David; KOSTKOVÁ, Klára. *Ekologické zemědělství v ČR a Rakousku, hlavní problémy a přenos zkušeností*. 1.vydání. České Budějovice : Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zemědělská fakulta, 2008. 33 s. ISBN 978-80-7394-150-5.

12. MOUDRÝ, Jan; MOUDRÝ, Jan; KONVALINA, Petr; KOPTA, Daniel; Šrámek, Jan. *Ekonomická efektivnost rostlinné produkce : Uplatněná metodika*. 1.vydání. České Budějovice : Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zemědělská fakulta, 2008. 44 s. ISBN 978-80-7394-137-6.

13. Nařízení Rady (ES) č. 834/2007 o ekologické produkci a označování ekologických produktů a o zrušení nařízení (EHS) č. 2092/91, 2009.

14. ŠARAPATKA, Bořivoj, *et al.* *Ekologické zemědělství v praxi*. Šumperk : PRO-BIO Šumperk, 2006. 504 s. ISBN 978-80-903583-0-0.

15. ŠARAPATKA, Bořivoj, *et al.* *"90 Argumente für den Biolandbau"*. 1. vydání. Olomouc : Bioinstitut, 2007. 16 s. ISBN 978-80-87080-07-8.

16. ŠARAPATKA, Bořivoj, *et al.* *Zemědělství a krajina : Cesty ke vzájemnému souladu*. 1.vydání. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2008. 272 s. ISBN 978-80-244-1885-8.

17. URBAN, Jiří, *et al.* *Ekologické zemědělství, učebnice pro školy i praxi 1.díl*. 1.vydání. Praha:Ministerstvo životního prostředí ČR : PRO-BIO, 2003. 280 s. ISBN 80-7212-274-6.

18. Úplné znění Nařízení Komise (ES) č. 889/2008, kterým se stanoví prováděcí pravidla k Nařízení Rady (ES) č. 834/2007 o ekologické produkci a označování ekologických produktů, pokud jde o ekologickou produkci, označování a kontrolu, 2009.

19. Úplné znění zákona č. 242/200 Sb., o ekologickém zemědělství a o změně zákona č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, jak vyplývá ze změn provedených zákonem č. 320/2002 Sb. a zákonem č. 553/2005 Sb., včetně vyhlášky Ministerstva zemědělství č. 16/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o ekologickém zemědělství, 2009.

20. VACH, Milan; VRKOČ, František; ŠIMON, Josef; PRUGAR, Jaroslav. *Ekologická optimalizace rostlinné výroby : Metodiky pro zemědělskou praxi*. 2.vydání. Praha : Ústav zemědělských a potravinářských informací, Praha, 1996. 32 s.

Internetové zdroje:

1. ANONYM 1. *Ekologické zemědělství* [online]. Brno, 200?. 95 s. Diplomová práce. Masarykova univerzita Brno. Dostupné z WWW: <http://is.muni.cz/th/61152/pravf_m/Ekologicke_zemedelstvi.doc>.
2. EKO-HUM spol. s r.o. *Www.ekohum.cz* [online]. 200? [cit. 2011-04-03]. Organické hnojivo Agohum. Dostupné z WWW: <<http://www.ekohum.cz/>>.
3. Ministerstvo zemědělství České republiky. *Ročenka 2007 Ekologické zemědělství v České republice* [online]. Praha: Ministerstvo zemědělství České republiky, 2009 [cit. 2011-03-29]. Dostupné z WWW: <http://eagri.cz/public/web/file/18312/Rocenka_EZ_2007_ceska_verze.pdf>. ISBN 978-80-7084-658-2.
4. Ministerstvo zemědělství České republiky. *Ročenka ekologického zemědělství v České republice 2008* [online]. Praha: Ministerstvo zemědělství České republiky, 2009 [cit. 2011-03-29]. Dostupné z WWW: <http://eagri.cz/public/web/file/18309/Rocenka_EZ_2008_ceska_verze.pdf>. ISBN 978-80-7084-736-7.
5. Ministerstvo zemědělství České republiky. *Ročenka ekologického zemědělství v České republice 2009* [online]. Praha: Ministerstvo zemědělství České republiky, 2010 [cit. 2011-03-29]. Dostupné z WWW: <http://eagri.cz/public/web/file/67868/Rocenka_2009_web_komplet.pdf>. ISBN 978-80-7084-927-9.
6. Ministerstvo zemědělství České republiky. Seznam ekologických zemědělců k 31.12.2009. In Ministerstvo zemědělství České republiky. *Seznam ekologických zemědělců k 31.12.2009* [online]. 3.3.2010. Praha: Ministerstvo zemědělství České republiky, 3.3.2010 [cit. 2011-02-12]. Dostupné z WWW: <<http://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi/ekologicke-zemedelstvi/seznamy-podnikatelu/seznam-ekologickych-zemedelcu/>>.
7. Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský. *Www.ukzuz.cz* [online]. 200? [cit. 2011-04-03]. O ústavu. Dostupné z WWW: <<http://www.ukzuz.cz/Articles/7961-2-O+ustavu.aspx>>.
8. VÁCLAVÍK, Tomáš, et al. *Český trh s biopotravinami 2007* [online]. Moravské Knínice: Tomáš Václavík, 2007 [cit. 2011-04-03]. Dostupné z WWW: <<http://www.greenmarketing.cz/co-delame/cesky-trh-s-biopotravinami/>>. ISBN 978-20-239-9241-0.
9. VÁCLAVÍK, Tomáš, et al. *Český trh s biopotravinami 2008* [online]. Praha: České a slovenské odborné nakladatelství, 2.června 2008 [cit. 2011-04-03]. Dostupné z WWW: <<http://www.greenmarketing.cz/co-delame/cesky-trh-s-biopotravinami/>>. ISBN 978-80-254-2032-4.

8. Přílohy

Dobrý den,

Jmenuji se Miroslav Masner a jsem studentem Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, Zemědělské fakulty. Studuji obor Trvale udržitelné systémy hospodaření v krajině. Jedná se studijní obor, který se zabývá principy a zásadami ekologického zemědělství. Jelikož jsem studentem III. ročníku, píše bakalářskou práci na téma: „Limity ekologického hospodaření na orné půdě v ČR – zkušenosti ekologických zemědělců.“

Na webových stránkách Ministerstva zemědělství jsem našel, že se specializujete na ekologické zemědělství, a mimo jiné rostlinnou výrobu. Proto jsem si dovolil Vás oslovit a poprosit Vás o vyplnění krátkého dotazníku, který mi poslouží pro zhodnocení skutečností vyplývajících z Vašich zkušeností v porovnání s platnou legislativou.

Informace o farmě:

Od kterého roku se věnujete ekologickému zemědělství?

Ekologickému zemědělství se věnuji v kraji?

Počet pracovníků na ekologické farmě?

Jaká je přibližná nadmořská výška farmy?

Jaká je výměra zemědělské půdy na Vaší ekologické farmě?

Jméno Vaší kontrolní a certifikační organizace:

Plodiny pěstované na ekologické farmě (v případě více plodin uveďte prosím 3 hlavní).

Uveďte prosím průměrný hektarový výnos pěstovaných plodin (Vámi uvedených plodin).

Pěstování plodin – zkušenosti ekologických farmářů:

Osevní postup:

Jakým způsobem sestavujete osevní postup?

Jaký je největší problém (podle Vás) při sestavování osevního postupu?

Obdělávání půdy:

Jakým způsobem obděláváte půdu (orba, vláčení, jiný způsob,...)?

Jaká děláte protierozní opatření?

Snažíte se zlepšovat fyzikální vlastnosti půdy (jakým způsobem)?

Regulace škodlivých činitelů:

Používáme (hodící prosím zaškrtněte):

- optimální oseední postup
- smíšené kultury
- zelené hnojení
- jiné (prosím uveďte) (.....)

Přímá regulace plevelů:

Používání (prosím doplňte jaké metody):

- mechanické metody (např.: plečkování,..) (.....)
- fyzikální metody (.....)

Regulace chorob a škůdců:

Jaké metody regulace chorob či škůdců jsou používány na farmě?

Kde se seznamujete s prostředky na regulaci chorob a škůdce?

Je podle Vašeho názoru trh s prostředky na regulaci chorob a škůdců dostatečný?
Pokud ne, jaké prostředky popř. jakou formu regulace byste uvítali?

Jaký je podle Vašeho názoru nejúčinnější prostředek na regulaci chorob určený pro ekologické zemědělství?

Jaký je podle Vašeho názoru nejúčinnější prostředek na regulaci škůdců určený pro ekologické zemědělství?

Jaký prostředek na potlačení chorob používáte?

Jaký prostředek na potlačení škůdců používáte?

V čem by se měla změnit (dle Vašeho názoru) legislativa spojená s regulací chorob a škůdců v ekologickém zemědělství?

Rozmnožovací materiál

Produkuje si rozmnožovací materiál samostatně?

- Ano Ne

Kde nakupujete rozmnožovací materiál?

Pokud nemáte k dispozici materiál uvedený v seznamu ÚKZUZ, používáte materiál nemožený?

Myslíte si, že je dostatečný trh s rozmnožovacím materiálem pro ekologické zemědělství?

Jakým způsobem by se podle Vás měla změnit legislativa pro rozmnožovací materiál?

Výživa a hnojení rostlin

Jaká používáte hnojiva v rámci ekologického zemědělství?

Jak často provádíte hnojení?

Používáte zelené hnojení?

Je pro Vás „problém“ dodržet průměrnou dávku dusíku aplikovanou ve statkových hnojivech?

Co by podle Vás mělo být v legislativě upraveno pro lepší výživu a hnojení rostlin v rámci ekologického zemědělství?

Dotace v ekologickém zemědělství

Jsou pro Vás nabízené dotace dostupné?

Je složitý systém administrování poskytovaných dotací?

Jak by podle Vás měl vypadat systém přidělování dotací poskytovaných ekologickým zemědělcům?

Ekonomika (v případě, že nechcete nemusíte odpovídat)

Jaký je přibližný obrat Vašeho ekologického hospodaření?

Je možné, dle Vašeho názoru, aby ekologicky hospodařící podnik ziskově prosperoval bez systému dotací?

Kontroly

Jaký je Váš názor na kontroly prováděné v ekologickém zemědělství?

Jaký je průběh kontroly (prosím uveďte přibližně v bodech, jak probíhá kontrola)

Všeobecné

Je podle Vás platná legislativa pro ekologické hospodaření složitá nebo ji vnímáte pozitivně?

Jakým způsobem by dle Vás měla být legislativa ekologického hospodaření upravena (co se Vám nelíbí a co by mohlo být změněno)?

Co podle Vás postrádáte v legislativě v rámci ekologického zemědělství?

Jaký je podle Vašeho názoru největší limit ekologického zemědělství v České republice?